

**FEIZ  
HA  
BREIZ**



**GWENGOLO 1926**



« Je veux croire que ce Congrès continuera et couronnera le succès de celui de Guingamp et qu'il contribuera, par ses enseignements, à fortifier l'amour de nos populations pour leur Bretagne. »

(Lettre de S. G. Mgr Gouraud, évêque de Vannes,  
au Président du *Bleun-Brug*.)



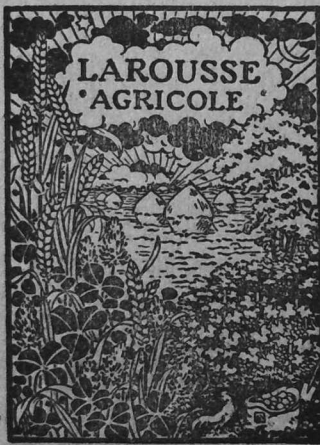
**LIBRAIRIE LE GOAZIOU**  
- MORLAIX & QUIMPER -

Le **LAROUSSE AGRICOLE** doit faire partie de l'outillage de toute ferme moderne.

Le **LAROUSSE AGRICOLE** est un dictionnaire où vous trouverez dans l'ordre alphabétique tous les renseignements pratiques intéressant l'agriculture.

Il forme deux superbes volumes — 1.700 pages (format 32 x 25) — 5.000 articles — 5.216 gravures — 40 planches en couleurs — 102 planches en noir.

Priz des deux volumes reliés demi-chagrin 258 fr. 50 pour paiement comptant (port en sus).



**Ce que contient le Larousse Agricole**

Le rapide aperçu ci-dessous ne donne qu'une idée encore très incomplète de la richesse et de la variété de la documentation contenue dans le *Larousse Agricole*.

**CULTURE DU SOL.** — Assollements, Fumiers, Engrais chimiques, Céréales et culture de rapport. Différentes espèces de blé, de pommes de terre, etc.

**HORTICULTURE.** — Culture potagère, Arboriculture, Floriculture, etc.

**INDUSTRIES AGRICOLES.** — Lait et beurre, fromage, cidre, Meunerie, etc.

**ECONOMIE DOMESTIQUE ET AGRICOLE.** — Comptabilité agricole, Syndicats et coopératives, Conserves de légumes et de fruits, Miel et cire, etc.

**ELEVAGE.** — Bétail. Basses-cours modernes. Hygiène de la ferme. Alimentation rationnelle. Sélection. Reproduction. Différentes races de chevaux, de vaches. Apiculture, etc.

**ART VÉTÉRINAIRE.** — Méthodes scientifiques modernes. Les maladies et leurs remèdes. Parasites et animaux nuisibles.

**GENIE RURAL ET LES CONNAISSANCES PRATIQUES.** — Arpentage. Levés de plans. Nivellement. Drainages et irrigations. Bâtiments ruraux. Constructions économiques. Clément armé. Menuiserie.

**MACHINISME AGRICOLE.** — Les Moteurs, Outillage fixe et mobile perfectionné. **DROIT RURAL.** (Tous les renseignements voulus).

Demandez un prospectus-spécimen gratuit à la **LIBRAIRIE LE GOAZIOU**

Ti koz **L'OLLIEROU**

**L'HOSTIS & JORDE**

SUCCESSEURS

18, 27, Rue Louis-Pasteur

— BREST —

R. C. 1442

Pa ho pezo eun dra bennak da brena, dalc'hit sonj eo en hon ti e kavoc'h ato ar muia da joaz hag an dessiniou nevesa e mou-choueroù ha tavancherou brodet.

Seiz, mezer, ha danvez a bep seurt.

Dioc'h ar galite an ti-man a werz gwelloc'h-marc'had eget neus forz pehini all.

Eun eskompt a ugent real dre gant a vez roet e marc'hadouroz ha dek dre gant d'ar familhou niverus.

**AR MEUBL**

ar re vraoa, ar re grenva, hag ar re gwella marc'had, a vez kavet e ti

**VICAIRE-LÉVEC**

Marc'hadour meubl

105, rue Jean-Jaurès

(ar ru Baris gwechall) **BREST**

Diouallit mat : n° 108 a tavarann, ha neket eun  
Téléph. 7-75 ti all eo ? R. C. 6975

Médaille d'Or à l'Exposition des Arts Décoratifs de Paris 1925

Meubl acajou, kraon, ha dero eus a bep seurt. **Stal vras evit ar meubl e giz Breiz.** — Gweleou houarn a kouevr. — Gloan, mataresennou, plunv palennou, sklaseunou, etc.  
Meubl kerez, gwarnisset, great a-ratoz evit an dud diwar ar meaz.

Livraison gratuite à domicile par camion-auto.

Grands Magasins de Nouveautés

**Aux Galeries Saint-Martin**

*Les plus Jolies Nouveautés*

*Les Meilleurs Prix*

**VÊTEMENTS SUR MESURE POUR HOMMES**

DEUX EXCELLENTS COUPEURS

Spécialité de **DRAPERIES NOIRES** et **FANTAISIE**  
pour la campagne

## Maladies du Sang et de la Peau

Eczéma, psoriasis, acné, démangeaisons, vices du sang, traités par les Rayons Ultra Violets, le plus puissant thérapeutique connu.

### Maladies des voies urinaires

Guérison par l'électrolise

Traitement des métrites, pertes blanches, anémies.

Sérums, vaccins, sels de radium

**D<sup>r</sup> P. TEISSONNIÈRE**

50, rue d'Aiguillon — BREST  
Brezoneg en ti.

## AU TIGRE ROYAL

FOURRURES et PELLETERIES

37 — Rue de Siam — 37

- BREST - R. C. 38

Grand choix de Fourrures  
de toutes provenances

TRANSFORMATIONS

:: REPARATIONS ::

:- PRIX MODÉRÉS :-

Prena a reer es-kriz, krec'hin lern,  
kaerelled-vas, gozed, lapined,  
pudasked, hag all... ;  
ha paet e vezont priziou mat.

## YEG'HED AR VUGALE

### Ar "SIROP FERET" a-enep an Doken

Graet gant louzaouennou hag a gaver er mor, ar sirop-man a ro nerz hag a yac'ha ar gwad. Ouspenn m'en deus eur vlaz eus ar re gwella, louzou all ebet ne ro kement a nerz d'ar vugale hag hen.

« Ramplasi a c'hell ervat an emulsionou, an eol-moru, ar sirop Portal, ar sirop Raifort iodé, hag all... » Ar vertuz en deus da yac'haat ar gwad, ouspenn ar vertuz da zigas an nerz d'an izili, a zo penn-abeg ma n'her roer morse en aner d'ar vugale taget gant an doken, an trouklennou leaz, ar werbl, an doureier fall, droug-ar-roue, hag ar zempladurez a deu warlerc'h ar ruzel hag an dreo, etc...

En vente dans toutes les pharmacies.

Dépôt principal: GRANDE PHARMACIE DU PROGRÈS, 2, rue de Paris, (au-dessus de l'Octroi). BREST. R. C. 232

## Toennou SPECK en « EVERITE »

grêt gant simant hag amiant, na dreuz ket an dour anezo, a vir ouz ar riou koulz hag ouz an domder.

== PEURBADUS ==

E pladennou a bep ment, betek 3<sup>m</sup> 05. Es ha prim da staga, forz gant piou.

— Tol evez ouz ar varc'hadourez grêt henvel. —

Ouspenn 2.000 prener, en o zouez Ponts et chaussées, Marin (nationale, Poudrerie du Moulin-Blanc, usine des Produits chimiques etc., bet zervijet en doare ar gwella.

E gwerz e Ti SPECK, 46, ru Jean Jaurès, Brest  
(Gwechall ru Pariz, ez-eün d'ar ru Victor Hugo)

Gwerzer an « EVERITE » vit Breiz

Ti Speck a ro da c'houzout en deus ivez e gwerz

Kement 'zo ezomm 'vit sevel lojeiz :

Koad an Nord, tebilh « mâchefer » ; râ, simant, pladennou « töl » a bep ment hag ha bep hed, betek 3<sup>m</sup> 05. Kartons goudronet a c'hell mont betek 10 vloaz. — Livaj a bep liou, e boestou o poueza etre 2 ha 10 lur. etc.,..

Koadach, emmenuzerach, dorjou, prenechou, etc., grêt diwar vuzul.  
SPECK a zav ivez tier marc'had mat  
e mein pe e tebilh « mâchefer », izel briz.

— AUX —

## DAMES DE FRANCE

95, 97, 99, Rue de Siam, BREST

LES PLUS GRANDS MAGASINS DE LA RÉGION

:- NOUVEAUTÉS :- MÉNAGE :-  
MEUBLES :- ARTICLES DE PARIS

Ar gwella marc'hadourez evit an izella priz

Actuellement :

**NOUVEAUTÉS DE LA SAISON**

Tud an ti a oar brezoneg.

## TAOLIT EVEZ MAT !

N'ankounac'hait ket  
penaos an **DILHAJOU**  
evit GOAZED, PAOTRED YAOUANK ha BUGALE  
ar re Wella, ar re Gwella-Marc'had  
a vez gwerzet

# Aux ELEGANTS

80, ru Siam, BREST (Gwechall ti LIVENAIS)

Ti a gonfians, REKOMANDET

EUN DISKENN-BRIZ a 700 a vez roet d'ar Familhou niverus  
ha d'ar zoudarded mac'hagnet er brezel.

## GARAGE CENTRAL

DU RUSQUEC et C<sup>ie</sup>

17, rue Jean-Jaurès, Brest — Tél. 0-51

Concessionnaire des marques

**DONNET-ZEDEL - DELAGE**

**CHENARD-WALCKER - ROCHET-SCHNEIDER**

11 CV et 7 CV DONNET-ZEDEL

visibles et disponibles immédiatement au garage

**STOCK MICHELIN**

Atelier des mieux agencés pour la réparation rapide et soignée de tous véhicules

Service de dépannage assuré les dimanches et jours fériés

# Feiz ha Breiz

HA KROAZ AR VRETONED

KELAOUENN VIZIEK GANT SKEUDENNOU

Religion — Istor Breiz — Marvailhou — Gwerziou  
ha Soniou — Buhez ar Vro

RÉDACTION

J.-M. PERROT, Plouguerneau (F<sup>o</sup>) | Y. LE MOAL, Coadout, p<sup>r</sup> Guingamp

ADMINISTRATION  
du **FEIZ HA BREIZ** :  
Fr. GEORGELIN,  
Brest — 4, rue du Château — Brest  
c/c 44-40 RENNES

ADMINISTRATION  
du *Bleun-Brug* et de l'*Emgleo Sant Ilu*  
Yv. DREZEN,  
Brest — 4, rue du Château — Brest  
c/c 6238 RENNES

ABONNEMENTS INDIVIDUELS  
« FEIZ HA BREIZ » et « KORN-BOUD »  
Bretagne . . . . . 12 f. l'an  
France . . . . . 15 f. l'an  
Etranger . . . . . 25 f. l'an  
Abonnements collectifs  
Feiz ha Breiz (seul)  
(à partir de 5 exempl.), 8 f. l'an

PUBLICITE  
Toutes les insertions sont faites  
à l'année

Une page entière . . . . . 300 fr  
Une demi-page . . . . . 175 fr.  
Un quart de page . . . . . 100 fr.

TAOLENN AR MIZ. — Lizer an A. Gouraud, Eskob Gwened. — Ar Bleun-Brug e Gwened hag e Santez-Anna. — Gwerz Santez Anna Wened. — Alc'houez an eured. — Digoromp mat hon daoulagad, BREZADIG. — Kenteliou Tintin Anna. — Ar Vretoned beziet e Sant Erwan ar Vretoned, P. G. — Mikael an Nobletz, J. U. — Kerne, Y.-M. COADOU. — Kalon vat eur bugel, P. BRELIVET. — Troiou kam Leon ar Bris, MABIG BREIZ.

SULIOU HA GOUELIOU AR MIZ

5 a viz Gwengolo. — XV<sup>o</sup> sul goude ar Pantekost. Oferenn ha gousperou ar zul-ze.  
8 a viz Gwengolo. — Ginnivelez ar Werc'hez Vari. Gouel devosion.  
12 a viz Gwengolo. — XVI<sup>o</sup> sul goude ar Pantekost. Oferenn ha gousperou ar zul-ze.  
Er zizun-man e tigouez ar pevare amzer.  
19 a viz Gwengolo. — XVII<sup>o</sup> sul goude ar Pantekost. Oferenn ha gousperou ar zul-ze.  
26 a viz Gwengolo. — XVIII<sup>o</sup> sul goude ar Pantekost. Oferenn ha gousperou ar zul-ze.

An A. Gouraud, Eskob Gwened, en deus kaset da  
Rener ar Bleun-Brug al lizer madelezes a zo  
aman warlerc'h :

Evêché  
de  
Vannes.

Vannes, le 7 août 1926.

MONSIEUR LE PRÉSIDENT,

Ainsi que j'ai déjà eu occasion de vous le dire, je suis très heureux et très honoré de voir le Bleun-Brug tenir son prochain Congrès annuel à Vannes.

Je veux croire que ce Congrès continuera et consacrerà le succès de celui de Guingamp et qu'il contribuera, par ses enseignements, à fortifier l'amour de nos populations pour leur Bretagne.

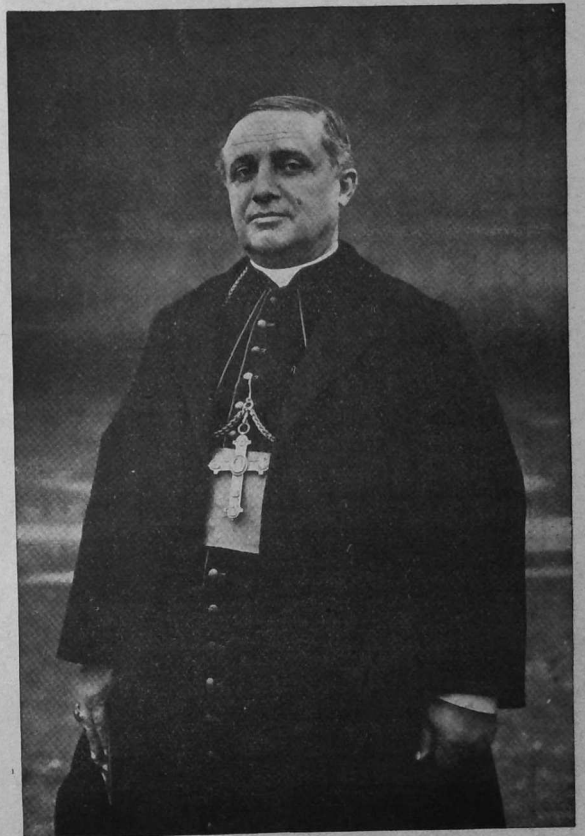
Sans rien renier de la gloire qui lui revient d'appartenir à la grande et belle nation française, la Bretagne a, dans son passé, dans sa langue, dans ses mœurs et jusque dans les services qu'elle a rendus et qu'elle rend encore, un ensemble de traits providentiels qui suffisent à autoriser, chez elle, un régionalisme bien compris.

A l'encontre d'une centralisation à outrance, nous affirmons que la nation est faite, plus de la mise en commun des énergies particulières à chaque région que de la prépondérance d'une province sur les autres ou de leur opposition. Mais nous reconnaissons que chaque province a des intérêts et des droits qui lui sont particulièrement chers.

C'est dans ce sens que notre régionalisme se préoccupe surtout de maintenir chez nous l'esprit catholique qui fait la grande force de la Bretagne.

Il serait superflu qu'un évêque breton vous en félicitât. J'aime mieux vous dire simplement ma joie de bénir vos efforts, Monsieur le Président, et ceux du Bleun-Brug.

† ALCIME,  
Evêque de Vannes.



An Aotrou GOURAUD  
Eskob Gwened

## AR BLEUN-BRUG

— e Gwened  
— hag e Santez-Anna

An traou kaera a vo da welet e Santez Anna, d'ar 16 a viz gwengolo, goude ar c'henstrivadegou, a vo staget ganto da 8 eur, diouz ar beure, eo, eus a 9 eur hanter da 10 eur hanter, kanadeg kanerien ha kanerezed Brest a gano, e c'hoariva Nikolazig: setu aman reolenn ar gana-deg-se a vo eun drugar he c'hlevet.

Sainte-Anne d'Auray  
Concert breton du 16 Septembre

### PROGRAMME

#### 1<sup>o</sup> PARTIE

##### *Cantiques Bretons*

- 1<sup>o</sup> Itron Santez Anna, chœur à 4 voix mixtes.
- 2<sup>o</sup> Patronez dous ar Folgoat, chœur.
- 3<sup>o</sup> Adoromp oll, chœur à 3 voix mixtes.
- 4<sup>o</sup> Santez Mari, chœur à 3 voix mixtes.
- 5<sup>o</sup> Ni ho Salud stereden vor, chœur à 4 voix mixtes.
- 6<sup>o</sup> O Guerc'hez Vari, chœur à 4 voix mixtes.

#### 2<sup>o</sup> PARTIE

##### *Chants profanes*

- 1<sup>o</sup> Bemde Bemnoz (Solo de Basse).
- 2<sup>o</sup> Kalon ha Kalon (Solo de Soprano).
- 3<sup>o</sup> Silvestrik, chœur à 3 voix mixtes.
- 4<sup>o</sup> An durzmel (Solo de Basse).
- 5<sup>o</sup> An Tour dantelezet, chœur à 4 voix mixtes.
- 6<sup>o</sup> Pa guz an heol (Solo de Basse).
- 7<sup>o</sup> Loeizaik, chœur à 4 voix mixtes.
- 8<sup>o</sup> Bro goz va Zadou, chœur à 4 voix mixtes.

Tous ces morceaux sont tirés des Kanaouennou, à l'exception de *Itron Santez Anna* et *Bro goz va zadou*.

E Santez-Anna, an oferenn a vo lavaret, evel an deveziu brasa, war ôter ar *Scala sancta*, gant an Otrou Guillevic, vikêl-vras Gwened. Ar brezegenn a vo grêt gant an Otrou Buleon, person iliz-veur Gwened, da lavaret eo gant an hini en deus hentchet a-bell pe a-dost kement hini a labour hizio evit ar Vro.

E c'hellit kredi, ar brezegenn a reio en em gavo enni ar pep brasa eus e ouiziegezh, ar pep gwella eus ar c'hen-teliou en deus bet roet a-viskoaz diwarbenn traou ar Vro.



An A. BULÉON  
Person Iliz-veur Gwened

Raktal goude lein, *Tiegeziou Breiz*, ar re goz gand o bugale hag o bugale vihan, ar re nevez gand o dilhad-eured hag o renerien, a raio tro Keranna evit lavaret eur bedenn dirak *bez-meur* ar zoudarded ha daoulina dirak

Santez Anna, a deuo d'o digemeret war dreurjou he iliz. Goudeze e vo diskleriet peziou c'hoari e tri lec'h asamblez hag e holl yezou Breiz-Izel ma c'hello an holl en em gaout e Santez Anna evel eur gêr.

**PASION GONERI,**

gant J. AR BAYON.

Etouez an holl beziou-c'hoari a vo displeget e Gwened hag e Santez Anna, gant goueliou ar Bleun-Brug, ar renk kentan a vo da « *C'honeri* ».

Petra, *Goneri*? Eun dôlenn tennet eus istor ar brezel bras. Kalz a dôlennou evelse hon eus lennet; hini ebet, avat, stummet seurt gant hini an O. Ar Bayon. Kontan, disklêrian, livan poaniou ha reuziou ar zoudarded, ze zo bet grêt n'oufer lavaret ped gwech dija; perak eta en em gaver ken souezet dirak pezh-c'hoari an O. Ar Bayon, evel dirak eun dra nevez flamm, eur pezh hag ez eo pell zo an danvez anezan eun dra brudet dre holl? Abalamour m'eo disklêriet kement zo ennan en eun doare nevez ha setu pehini.

Poaniou e gloareg soudard ha pasion Hor Zalver, an oberour en deus laket anezo kenver-ouz kenver, ma weler, hed-a-hed ar pezh, ar Mestr hag e ziskibl o c'houzanv, war an dro, an hevelep pasion.

Talvoudegez dispar an drajedenn-man a deu eus an henveldigez-ze; ac'hano ar gened, al lusk, an uhelled a zo enni. Eur skouer d'her rei da entent.

Goneri a deu da vriata e vamm en deiziou warlerc'h m'eo bet kemeret da zoudard; houman a ya d'ambroug anezan eun tammik war an hent ha setu ma wel dirazi e korn eur park an armou hag ar zac'h en doa dizammet Goneri eno, breman souden.

**Er vam, e tistroein he deulegad**

Petra e splann aze ? Ha ! Doh troed un eruen,  
Eur sah sudard, armaji... eur glean, eur fuzillen !

**Goneri**

Kroez er sudard, me mam !

**Er vam**

Kemer hi, Goneri,  
A men dehorn, dehorn te vam, kemer hi,  
Ha nerh ar vartired santel e te galon,  
Ke da andur, ive, me mab, te basion.

**War ar memez tro, e weler, e diadrenv al leurenn-c'hoari Jezus o samman e groaz.**

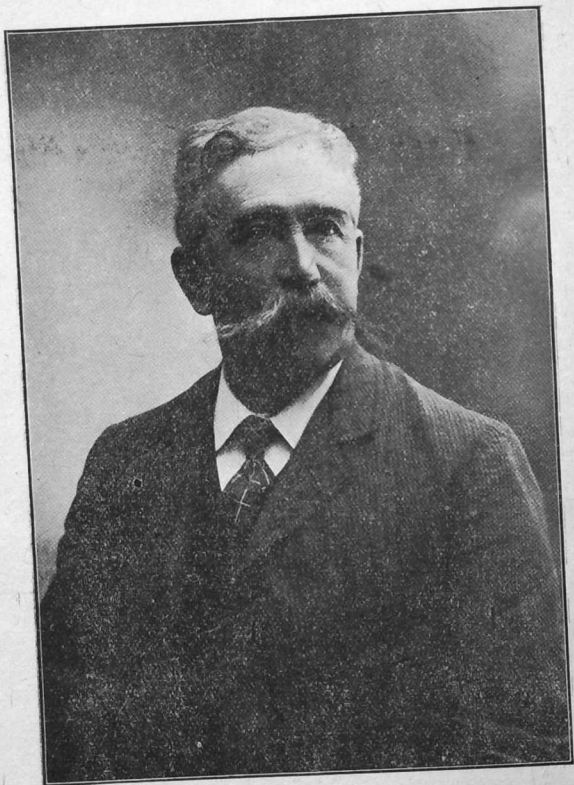


An A. BAYON

Oberour « *Goneri* »

Setu, dre eur skouer, petra eo *Goneri*; anaout a rer, dre ze, pegen estlammus tra e vo da welet e Gwened hag e Santez-Anna, c'hoariet ma vo, e tu-hont, gant pô-tred hag a zo boaz da bleustri leurennou c'hoari ha desket gant an oberour e-unan.

Evurus ar Vretoned a c'hello tanva kaerder ar pezh-ze



An A. LOTH  
Mestr-Kelenner er « Collège de France »

a vezo c'hoariet dindan paeroniezh an A. Loth mestr kelenner er « Collège de France » hag unan eus gouiziekatud ar bed holl war an traou keltiek.

\*\*

Evit bezan sur da gaout eur plas e teâtr Santez-Anna, d'ar 16 a viz gwengolo, kas an hano ha priz ar billhed a c'houlenner, *gant 20 real ouspenn* da:

An Ao. Milon, 6, rue du Maréchal Foch, Vannes. Setu priz ar plasou: *Kadoriou: 20 lur; E kreiz ar zal, 10 lur; E kosteziou ar zal: 20 real.*

\*\*

A zo pedet da gesta evid ar *Bleun-Brug* e Keranna d'ar 16 a viz Gwengolo:

An Aotrou hag an Dimezell Delisse, eus a Venez-Alban, Breiz-Uhel.

An Aotrou hag an Dimezell Jaffrennou, eus a Geraez, Bro-Gerne.

An Aotrou P. hag an Dimezell Val. Abjean, eus a Blougerne, Bro-Leon.

\*\*

**Ez veo pe ez varo an holl Vretoned, war a leverer, a dle mont da Zantez-Anna.**

Kemerit eta tro eus ar gouelioù kaer a vo er miz-man, e Bro-Wened, evit mont da bardona da di ar Vamm goz. Ar pezh a c'heller da welet a gaera e Breiz,

evel Feiz,  
evel prezegennou,  
evel kêñ ha kanaouennou,  
evel peziou-c'hoari,  
evel gwiskamanchou,

a weloc'h eno!

**Bretoned, it holl da Zantez-Anna.**



Ar Scala-Sancta

# Gwerz Santez Anna Wened

*Me*  
*eo*  
**ANNA**  
*Mamm*  
*Mari !*



*C'houi*  
*eo*  
**ANNA**  
*Mamm*  
*Breiz !*

**Itron Santez Anna,  
Mirit ho Pretoned,  
Goulennit dreist pep tra,  
Ma vint fidel bepred.**

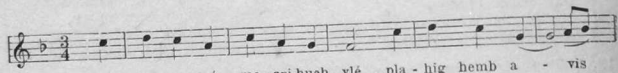
1. D'eomp da Zantez Anna,  
Ya d'eomp holl Bretoned,  
Eno an neb a ya  
Ganti zo selaouet.
2. Evidomp, pebez sked  
Ha levez ive,  
P'eo deut d'hor c'hemeret  
Evit he bugale.
3. Evidomp-ni ema  
He c'harantez vrasan,  
Evidomp-ni e ra  
He burzudou kaeran.
3. Pegement a re glanv  
O deus d'ez i rekour  
Hag en drougou gwasan  
A gav ganti sikour.
5. Pet gwech he deus roet,  
O madelez hep par,  
D'an den dall ar gweled,  
Ar c'hlevéd d'ar bouzar.
6. Pet gwech war ar mor bras  
Da dud o vont da goll  
P'he fedont e tigas  
Avel vat en eun taol.
7. Ne vern gant pe seurt kroaz  
E vezoc'h ankeniet,  
Hi a wella pep gloaz  
Er c'horf hag er spered.
8. C'houi tud, gwenn gand an oad  
Na zoujit ket an hent,  
Ganti goulennit mat  
Mervel evel ar Zent.

9. Tud yaouank hag a venn,  
A-zevri, mont d'an nenv,  
Deut aman da c'houlenn  
Beza fur, yac'h ha krenv.
10. Deut c'houi, mammou tener  
Evit ho pugale  
Warni kemerit skouer  
Hi zo bet mamm ive!
11. Ar gwerc'hezed ganti  
Sur a vo selaouet  
Mamm ar Werc'hez Vari  
A gar ar Gwerc'hezed.
12. C'houi, tud diwar ar mész,  
Gand ar poaniou gwasket,  
Pedit hi, hep paouez  
C'houi eo he zud karet.
13. N'eo ket eun den a ger  
Eo he dizoloas,  
Met d'eur c'hez labourer  
Ec'h en em ziskouezas.
14. Pedit hi, tud a vor,  
E kreiz ar gwall amzer,  
He c'halon zo digor  
D'ar re zo en danjer.
15. Dreistoc'h, dal ma savo,  
Ar mor e houlenno  
D'ez i, vit m'ho miro,  
Gwestlit ho kalonou.
16. Itron santez Anna  
Vid atao trugarez,  
D'ho kaout da Geranna,  
Ni deuiio hep bloavez.
17. Vel eur perc'hirinded  
E tremen hor buhez,  
Evel dan eo kalet,  
Leun a distridigez.
18. Mirit hor c'halonou  
Mirit ar Vretoned  
Grit d'hor bugaligou  
Dont lies d'ho kwelet.
19. O mamm ar Vretoned,  
Piou n'ho kar en hor bro?  
Ra vimp ho pobl karet  
Breman, warc'hoaz, atao!
20. Grit d'eomp holl dere'chel mat  
D'ar feiz e pep mare,  
Ma vo Jezuz dalc'h-mat  
Hon Tad hag hor Roue.



# Alhue en Eurusted

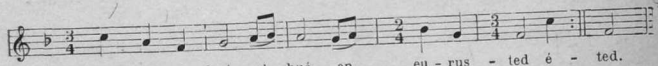
## Alc'houez an Eurusted



A pe oen é me zri-hueh vlé, pla - hig hemb a - vis  
Pa oan em zri-ouech-vet hloa-vez, pla-chig hep nech e-



ted, Pla - hig hemb a vis ted, é oé bet reh  
bet, Pla - chig hep nech e - bet, e voe ro - et



t'ein un al - hué, al - hué en eu - rus - ted é - ted.  
d'in eun al-c'houez, al-c'houez an eu - rus - ted. e. - ted.

2

Ha chetu me oeit tre er vro,  
E men dorn an alhue,  
Eit klaskelen er bed tro a tra,  
Dor kaer er leuine.

3

Ar en hent hir e hellen.  
Pel d'oh bro en Arvor,  
Ag en en eurusted e glasken,  
Ne gavén ket an nor.

4

Splannein e hras men brouite,  
Er palezien kaeran,  
Més ol en eur sreuvef enné,  
Ne dorre ket men nan.

5

« Laret d'ein, me tuchentil vat,  
« D'emen e vou rekis  
« Ridek, eit ma hellein tanhoat  
« Huné me iaouankis ?

2

Ha setu me aet dre ar vro,  
E va dourn an alc'houez,  
Evit klask er bed tro ha tro,  
Dor gaer al levenez.

3

War an hent bras hir a heullen,  
Pell diouz bro an Arvor,  
Eus an eurusted a glasken,  
Ne gaven ket an nor.

4

Skedet he deus va braoentez,  
En tiez alaouret,  
Met va naon gant o holl danvez,  
Biskoaz n'eo bet torret.

5

Livirit d'in, tud chentil vat,  
E pelec'h 'vo rekiz  
Redek 'vit ma c'hellin tanvaat  
Hunvre va yaouankiz.

6

« Plahig louank, p'er haveët  
« Kuhet get er gué bras,  
« Mamen en dar e vou hesket  
« En hou teulagad glas ».

7

Chetu me, eun dé, digoëhet  
Get sam er gohoni,  
E tal eun ti hanter koëhet,  
Dilausket ha gouli.

8

Get en alhue me zigoras  
Dor an tlig hemb toen  
Hag ar en ueled me huelas  
Leh me havelig guen.

9

Me nanauas me zi a-ben,  
Ennon em es kresket,  
Ennon, me mam, ar e barlen,  
En dès me luchennet.

10

Koëhet é me zi tamm ha tamm,  
Me eurusted eüé,  
En eurusted ha ti me mam  
En dès er memb alhue.

6

P'her c'havoc'h, tost da benn ar bed,  
Kuzet gant ar gwez bras,  
Mammenn an daerou 'vo hesket,  
En ho taoulagad glas.

7

Setu me, eun deiz, digouezet,  
Kroumet gand ar gozni,  
E tal eun ti, hanter gouezet,  
Goloet a ginvi.

8

Gant an alc'houez e tigoris  
Dor an ti hep toen,  
Ha war an oaled e wellis  
Lec'h va c'havelig gwenn.

9

Anaout a ris va zi a-benn,  
Ennan em eus kresket,  
Ennan, va mamm, war he barlenn,  
He deus va luskellet.

10

Kouezet eo va zi tamm ha tamm,  
Va eurusted ivez,  
An eurusted ha ti va mamm  
N'o deus met eun alc'houez !

J. LE MARÉCHAL.



**BRETONEZ, mar karit ho Pro, evel ma livirit,  
klaskit eta**

**LENNERIEN,**

**KOMZERIEN,**

**PREZEGERIEN,**

**KANERIEN,**

**da vont da Geranna d'ar 16 a viz Gwengolo a zeu  
da gemeret perz e kenstrivadegou ar Bleun-Brug.**

# BREIZ

## Digoromp mat hon Daoulagad !

'Red eo d'eomp kaout eul lennegez en hor yez. Perak? Abalamour 'ta veur a dra; hogen, an digarez a gavan mat disklêria en dro-man eo ma n'heller digeri, sevel ha blêrima d'eur bobl he spered nemet dre he yez hec'h-unan. An holl a lavar eo divlas, eo izel sperejou an dud war ar mêz e Breiz. Deuit eur mizvez bennak da chom e parrez pe barrez eus hor bro, — me zonzj n'eus ket kalz a gemm etrezo, — hag e santoc'h hepdale, mar doc'h boaz d'ober impli eus ho spered ha d'her maga gant gwirioneziou uhel, ez oc'h eno evel en eul lec'h dibourvez a êr, hag ec'h eer evit mouga ennan, ma chomer re bell heb her c'huitaat. N'eo ket dre zroug, na dre oaperez e lavaran kement-man, netra nemet evit disklêria ar pezh a zo.

Ar peb uhela 'barz an den a zo lezet a goste, e spered.

Lavaret a reer, koulskoude, eo desket an dud en deiz a hirio; — lakomp 'ta, hep klask pelloc'h, ez int desket; gouzout a reont lenn, skriva eul lizer, ober eur gont, koezel eun tamm galleg, met n'o deus tennet gounidegez ebet ac'hano evit ar pezh a zell seveni o spered, e uhelaat, e lakaat gouest da *welet* ha da *danva* ar pezh zo kaer ha da gommunia gant an holl gaerderiou stlabezet endro d'ezo. Devejer pe m'erer karget a vugale, stag da c'hou-nit e vara adalek beure betek noz, ne wel ha ne danva netra eus ar pezh a gaer a ginnig ar bed, an natur d'ezan, nemet ha donézonou ispisial en dije bet digant e Grouer; — ha koulskoude, nag e santfe skanvoc'h bec'h ar vuhez ma c'hellfe dibrada e spered diouz a douez an traou dister, ma c'hellfe, dreist-holl, rei eur c'horf d'e venoziou, skriva ar pezh a zonzj! Eno 'n hini eman an den, oc'h entent hag o tisklêrian an traou kaer kuzet dindan spesou an natur; eno eman ivez, goude dudi ar gonsians vat, brasa plijadur a c'hellfe da danva. Met al lodenn vras vras eus an dud war ar mêz, n'anavezont ket ar blijadur-ze hag a c'hellfent kaout, koulskoude, an eil hag egile, ma vijed 'n em gemeret mat ganto.

'N em gemer fall an hini a zo grêt; eun draik bennak a ouzont, kement ha rei d'o spered eun tamm liou deska-

durez; met en e ziabarz, ar spered n'en deus danzeet netra.

Berr e oant gant o brezoneg; desket 'zo galleg d'ezo, en eur ober pevar, pemp bloaz; setu m'int chomet ken berr all gant o galleg; peadra o deus da lenn ar c'heleier, en eur gazetenn, ha da skriva eul lizer deiz kenta ar bloaz. Lakomp o dije ouspenn... Ouspenn n'eo ket awalc'h!... Dre hent ar galleg, n'arruint e nep lec'h, nemet dre forz amzer 'ha studi, da lavaret eo, dre forz arc'hant ha donézonou...

Dre ar galleg, n'arruint ket; dre ar brezoneg, ec'h arruint... Grit eun dibab, savit eul lennegez e brezoneg, — danvez ez eus dija; — grit d'ar vugale deski lenn ha skriva o yez; grit d'ezo pleustri ar skridou dibabet evito; c'houi welo neuze ar sperejou-ze o tont da vleunia hag hep dale c'houi glevio gant hini pe hini ar gomz-man: Me skrivfe evelse ivez!

Arabad lavaret n'eo ket mat deski ar galleg; ar galleg zo ezomm anezan ken alies ha bemdeiz; met ar gwir deskadurez eo an hini vrezonek. Klask seveni eur bobl, netra nemet gant eur yez ha n'eo ket he hini, a zo labourat eneb d'ar bobl-ze, lakaat re ger an deskadurez eviti, barn anezi da chom dall ha mut dirak ar pep kaera a zo war an douar. Daoust hag an dra-ze a dleje 'n em gaout en hon amzer a *demokrasi*?

Lenn a reomp, war *Dihunamb*, eur skouer kemeret diwar eur brezegenn grêt, neve so, da Vretoned an Hâvr, gant *Taldir*, — skouer Bro Geumri (Pays de Galles). Eno, ar studiou a vez grêt dre yez ar vro, hag an holl en em gav, e skeud-ze, zoken ar paoura, barrek da vezan eun doctor.

Lennit kement-man, me ho ped, ha lakomp doun en hor spered penôs n'eo ket ni eo ar c'henta eus ar poblou, penôs n'hon deus ket debret an aval lokard, troad hag all, hag eo chomet ar pep gwella gant ar poblou all.

« Le pays de Galles a réussi à maintenir sa langue et à la doter d'une littérature extrêmement riche et variée tel qu'aucun pays au monde de même étendue, a dit M. Joseph Loth, de l'Institut, ne peut, excepté la Grèce, en présenter l'équivalent.

Dans cette contrée, peuplée exactement comme la Basse-Bretagne, trois journaux quotidiens, tout en gallois, peuvent subsister! Et ce seul fait en dit long sur l'étendue de l'instruction dans le peuple, et sur sa volonté bien arrêtée de rester Gallois d'abord: deux de ces journaux de 12 et 16 pages, paraissent à Carnavon, le troisième, *Banner ac Amserau Cymru*, une espèce de *Times*, à Denbigh.

Quant aux hebdomadaires et aux revues, ils sont légion,

et ne manquent pas d'abonnés. Chaque Gallois galloisant se fait un point d'honneur de les subventionner tous: et il le faut bien, car quand on n'est qu'à 1.500.000 et qu'on veut demeurer soi-même, aucune individualité ne doit tiédir, chacun doit donner, dans son rayon, le maximum de rendement. Aussi bien, dans cet extraordinaire Pays de Galles, tout le monde se pique, plus ou moins, d'être écrivain ou poète; on rencontre partout des auteurs qui ont publié trois, quatre livres et même davantage; vous entrez chez l'ouvrier, le paysan, vous apercevez un piano et, bien en évidence, les mélodies celtiques: on vous indique tel boutiquier qui est lauréat de plusieurs joutes littéraires et tel modeste passeur qui a remporté un prix d'éloquence.

A quoi donc est due cette extraordinaire vitalité du gallois moderne? A une institution nationale tout d'abord, appelée *Eisteddfod*; et, en second lieu, à l'organisation des « Ecoles du Dimanche ».

L'*Eisteddfod* est une grande assemblée nationale annuelle, où la musique vocale, la poésie et la déclamation occupent le premier rang. Elles sont dotées de prix en espèces qui atteignent des sommes dont nous ne pouvons nous faire une idée.

Les *Eisteddfods* étaient primitivement les assises du Druidisme. Lorsqu'en 1282, mourut le roi Llewelyn ab Gruffydd, le Pays de Galles perdit son indépendance. Les Druides et les Bardes traqués par les Anglais, eurent grande peine à maintenir, dans l'ombre, leur vieille organisation. Ce n'est qu'en 1819, que le gouvernement de Londres autorisa enfin les Gallois à tenir des *Eisteddfods* publiques et des *Gorsedds*.

A côté de cette institution purement civile, une autre d'essence religieuse s'était constituée, il y a tout près d'un siècle, sous le patronage du clergé protestant, dans le but d'enseigner au peuple à lire et à écrire sa langue maternelle, à la barbe de l'enseignement officiel, qui voulait la détruire.

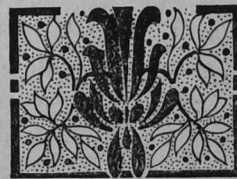
Le clergé gallois fonda l'*Ecole du Dimanche* (*Ysgol Sul*). Tous les dimanches, dans les villes comme dans les bourgs, le plus modeste vicaire devint l'apôtre de la rationalisation. Les jeunes gens, les enfants, les vieillards, confondus dans le même désir d'apprendre, accoururent à l'école improvisée, souvent en plein air: on lisait la Bible, on épelaient les vieux poèmes, on chantait une rhapsodie. Et grâce à la *Ysgol Sul*, l'opinion était préparée à revendiquer l'enseignement du gallois dans les collèges et les écoles primaires. C'est aujourd'hui chose acquise, le gallois est entré à l'école, à côté de l'anglais qui a dû, de fort mauvaise grâce, lui bailler la moitié de la place.

Lavarit d'in breman ha n'eo ket trist, poanuis d'ar galon gwelet penôs e tesker ar vugale vihan en hor skoliou! Abenn ma teont ermêz ac'hano, da drizek, pevarzek vloaz, petra ouzont-i? Mac'hagni galleg ha mac'hagni brezoneg; n'ouzont ken yez ebet; met bet o deus o « sertifikat! »... Pesort digeri a zo grêt d'o spered? Pesort galloud, pesort lusk beo a zo diwanet en o c'hreiz? Netra ha netra; met bet o deus o « sertifikat »! Gwell a ze mar deo bet trec'h natur da zeskadur, ha mar o deus miret, en despet d'ar skol, eun tamm eienenn hag a redo adarre, marteze, ma chomont da veva en o c'hêr, war ar mêz . .

E Bro-Geumri, dre zikour ar yez, eun niver bras a dud a zo desket c'houek, a zo skrivagnerien, barzed; donêzon hor gouenn eo, nemet eo taget ennomp muioc'h-mui, e pep giz, gant êzenn mougus ar « programmou » ..

En hano Doue, taolomp pell diouzomp sorc'henn diod an deskadurez divrezonek; anez, e vo moustret en hor bugale ar pep kaera eus o donezennou.

BREIZADIG.



### Tadou ha mammou

it, d'ar *Bleun-Brug*,

da Geranna, d'ar 16 a viz gwengolo a zeu,  
gant ho pugale hag ho tud koz,

gwisket holl en ho kaera, ha diskouezet eno, dirag ar bed, n'ema ket Breiz o vont da ziskenn en he bez, c'hoaz!

Santez Anna a vo kel laouen ouzoc'h ma teuo d'ho tiambroug war dreujou he iliz.



## LABOURIOU AR MERC'HED WARDRO AN TI

### Kenteliou Tintin Anna

XIX<sup>st</sup> PENNAD

#### Ar Brezoneg en ti

Tro hon eus da veza lorc'hus eus hor Breiz, eus hor yez, eus hor Feiz, tri dra dalc'het sounn, en o sav, gant hon tadou koz, daoust pegement a ioul o deus bet hag o deus atao an dispac'herien d'o diskar. Ar re o deus rannet ar Frans ha Breiz e « departamanchou », er bloaz 1789, o deus c'hoantaet lakaat an holl da veza henvel, e pep giz: hevelep lezennou, hevelep yez, hevelep gwiskamant; tud oant ha ne oa nemet fallagriez ouz o heul; red eo diskouez d'ar Vretoned an droug o deus grêt ar re-ze e Breiz, o lakaat a-nebeudou ar Vretoned da gaut mez oc'h anzav ez int kristenien ha mez oc'h anzav ez int Bretoned.

Evid enebi ouz spered milliget an Dispac'h eo ez eo bet savet *Feiz ha Breiz, Emgleo ar Bleun-Brug* hag hini *Sant Iltud*: pep hini, en e gêr, a c'hell hag a dle poania, hervez e c'halloud, da harpa ar gwir Vretoned a ro o amzer, o deskadurez, o feadra, evit derc'hel « an ti en e zav ». Desket e vezo o c'hreansou d'ar vugale, e *brezoneg*; lakeet e vezint da gomz *brezoneg*, da lenn ha da skriva *brezoneg*. Dija e leverer: « Ar Vretoned a zo iskis! Komz a reont eur yez ha ne ouezont ket he skriva; skriva a reont eur yez all, ha ne ouezont ket he c'homz. » Spered ar ouenn eo a gendalc'h gand ar *brezoneg*; ma

teu ar yez war a-drenv, ar feiz a 'z aio ive d'an traon, ha ma varv ar feiz en hor bro, ar ouenn a zo graet ganti!

Eur vreuriezh all a zo bet savet en eskopti Treger; hounnez eo *Breuriezh ar brezoneg*. « Savet eo, eme an A. Cocaign, dindan paeroniaez santez Anna ha sant Erwan evit miret etouez bugale Breiz-Izel, gwiriou, gizioù, yez ha feiz hon tud koz. »

En eul leorig a zo etre va daouarn an Aotr. Cocaign en deus displeget freas petra eo ar vreuriezh ha perak eo savet. Ne c'hellan ket ober gwelloc'h eged lakaat ama ar bajenn a zo diwarbenn ar yez:

« Te yez koz eo buhez Breiz, a skrive eur barz breizad; ha c'hoaz: An dra ar muia red, an dra a dleer » kregi dreizan, ez eo ar yez. Ma vez kollet ar yez, Breiz » a zo var he zremenven, ha ne vezo ken nemed eur » c'horn-bro henvel ouz ar re-all.

» Abaoe m'eo staget Breiz ouz Frans, ar *brezoneg*, » daoust d'ar brezel a zo bet grêt dezan evit klask e laza, » a chom beo bepred.

» War wellaat, zoken, ez eo aet eur pennadig a zo, ha » var wellaat eo red ez afe c'hoaz, rak seul-vui ma vezo » krenv ar yez, seul-vui ive eur vro a vo plomm en » he sa, hag e vo selaouet he mouez gant an holl vroiu- » all. Hag ar yez-ze, penaos e vo miret, penaos e vo » krenfaet?

» En eur zeski anezi d'ar vugale, dreist-holl en iliz » hag er skol: eur yez a gav he nerz, he sked, he gened, » pa vez pleustret warni evit he deski ervad!

» Kement-man n'eo ket lavaret eo dleet lezel a-gostez » ar galleg. Nann, deskit galleg d'ar vugale, er skol, met » n'ankounac'hañ ket penaos ar stumm gwella da zeski » d'ar bugel yez Bro-C'hall ez eo he deski d'ezan dre ar » *brezoneg*.

» Anaout a ran eur barrez a zo enni eur c'hure kalo- » nek ha breizad, hag a ra bep sizun, epad eun eur, skol » vrezoneg d'ar bôtred hag eun all d'ar merc'hed. Ar » vugale a blij kalz dezo ar skol vrezoneg... Evel al la- » bourer ha ne gar ket chom bepred er memez park gant » an hevelep labour, ar bugel ive a blij d'ezan eun tam- » mig nevezenti.

» Bezit dinec'h! ar vistri hag ar vestrezed n'en em » glemmont ket. Er c'hontrol eo! An eur a roont d'ar » *brezoneg*, n'eo ket eun eur gollet, nag evit deski ar gal- » leg, nag evit digeri spered ar bugel, nag evit lakaat » anezan da veza furoc'h, na, dreist-holl, evit kreski en » e galon karantez Doue ha karantez e vro.

» Siouaz! dre holl n'eman ket kont evelse. E meur a » skol, zoken, mistri ha mestrezed a vefe diaes d'ezo » deski d'o bugale yez o bro, p'e gwir i-o-unan n'he

» anavezont ket, pe, ma ouezont he c'homz, n'ouzont nag  
 » he lenn nag he skriva. O! pebez kammed vras en do  
 » grêt ar brezoneg, an emzao breizek a-bez pa vo brei-  
 » zad penn-kil-ha-troad ar vistri hag ar mestrezed kar-  
 » get d'ober skol da vugale Breiz-Izel!  
 / » Da c'hortoz, « *Breuriez ar brezoneg* » a glasko ober  
 » al labour talvoudus-ze. Tamm ha tamm, e lako e kalon  
 » ar vugale a vo fiziet enni eur garantez vras evit yez  
 » o bro, yez o zadou, ar yez kaer-ze hag a zo bet komzet  
 » epad keit amzer, hag e lavare anezi, eur breizad goui-  
 » ziek ha kalonek, an Aotrou Chaloni Uguen, rener  
 » Kloerdi bihan Pont-Kroaz: « Bez' ez eo eun herez san-  
 » tel deuet deomp a-dreuz ar c'hantvejou. Ha lezel da  
 » vont da goll eur yez ken kaer a ve eun dra vezus evi-  
 » domp, c'hoant am eus da lavaret e vefe eur pec'hed! »

Ya, eur pec'hed e vije! poaniomp holl efa da zavetei  
 ar brezoneg, yez hor Zent hag hon duked! Deskomp d'hor  
 bugale ar yez-ze hon eus desket var barlenn hor mamm,  
 savomp Bretoned kalet, hag e savimp kristenien stard,  
 rak ar brezoneg hag ar Feiz, a zo breur ha c'hoar e  
 Breiz!



## Ar Vretoned beziet e Sant Erwan ar Vretoned ha kompagnunez Sant Erwan ar Vretoned

E **Feiz ha Breiz** miz Eost ez eus bet moulet aman eur  
 pennad-skrid war iliz sant Erwan ar Vretoned e Rom  
 hag ez eus bet lavaret gant piou eo bet savet ha gant piou  
 eo bet diskaret an iliz-se e teuet enni da bedi sant Er-  
 wan Heloury hag a vire dindan he leurenn beziou eleiz  
 a Vretoned. War zigarez ledanaat an hent e voe taolet  
 d'an traon er bloaz 1875; ne jomas anezi nemed eun  
 tammig chapel; he mein-bez a zo bet renket e porz  
 bras Sant-Loeiz ar C'hallaoued; diouz ar vein-ze e we-  
 domp e oa beziet en hon iliz broadel, Bretoned hag eur  
 gall pe eun italiad bennak troet d'en em erbedi ouz Al-  
 vokad ar Beorien hag o deus bet c'hoant da veza beziet  
 en e leve. Ne gomzimp aman nemed eus ar re genta ha  
 goudeze e livirimp eur ger bennak diwarbenn « kompagnunez »  
 ar Vretoned e Rom karget da c'houarn an iliz,  
 ar c'hlanvdi hag al leveou a oa stag outo.

Evid anaout beziou ar Vretoned ec'h heulinn ar stu-  
 diadenn en deus graet J. de Laurière warnezo; ar  
 c'henta maen-bez a zo e marbr gwenn; skeudenn eun  
 den gwisket gand eur zae thir, eur gougoul en dro d'e  
 benn a zo warnezan; hennez eo maen-bez Per Amect,  
 chaloni eus a Roazon, noter ha skrivagner ar Pab, goui-  
 ziek bras war gwiriou an Iliz ha gwiriou an dud. Mer-  
 vel a eure d'an 31 a viz gouere 1510; harp emman edo be-  
 ziou e vreur Gabriel hag e ni Julian.

War an eil maen e kaver tres eur beleg eus a Gem-  
 per an A. Hervé ar Guiriec (ar **Gwiriek**), chaloni e  
 iliz Kemper, person ar Gerch e eskopti Roazon, a varvas  
 e Rom e miz Gouere 1471. E skoued, — teir vleunenn  
 aour war ar glas — a zo kizellet e kornioù uhela ar  
 plueg a zo dindan e benn. Tiegez ar Gwirieged a zo  
 hano anezan a-bell-ze e Kemper; meur a chaloni en  
 deus roet d'an iliz-veur ha meur a damm leve en deus  
 staget outi; maner Kermabeuzen e Penhars hag hini ar  
 Boueskad e Plogonnet a oa d'ezo; ar c'henta a zo, en  
 eun draoniennig koant, e kichen milin ar Pontigou,  
 hanter ziskaret, met an eil a zo brao bras, c'hoaz, en e  
 zav, tost d'eur c'hoz kastel douar.

An trede maen-bez a zo d'eul Leonad ha, daoust ma  
 n'oa ket ker brudet hag e genvroad ar c'hardinal Koativy,  
 a oa anavezet gand an holl evit beza eun den desket

bras, barrek da zirouestla ar c'hudennou fuilheta ha da lakât an dud hag ar broiou d'en em glevet: e hano oa Jakez Pennc'hoadig; hanvet e oa bet eskob e Sant-Brieg, met tremen a eure e vuhez evel barner e Lez-varn ar Pab ha mervel a eure e Rom d'ar 25 a viz eost 1462.



Maen-bez Jakez Pennc'hoadig

Pa deuas ar prins Fransez da veza duk, er bloaz 1442, Jakez Pennc'hoadig a voe e guzulier bras; er bloaz 1450 e voe hanvet gantan ha gand ar Pab Nikolas V da eskob e Sant-Brieg; met chaloned Sant-Brieg a oa o paouez henvel da eskob Yann Prijant, bet sieller Breiz, hag eskob Leon abaoe ar bloaz 1436; eul Leonad oa ivez p'eo gwir oa ginidik eus a Greac'hkellen, e Gwilkourvest. Trouz a zavas; Jakez Pennc'hoadig a yeas da

Jakez Pennc'hoadig a oa ganet e Gwiklan, er geriadenn a zoug e hano; e dud koz marteze a ziskenne eus aotronez Pennc'hoad Sant-Thegonneg. Yann Hingant hag'hen a voe kaset evel kannaded da Vro-Zaoz, er bloaz 1442, evit goulen Izel ar Skoz da bried da Fransez mab hena an duk Yann V. Pa voent dizro, an duk a oa mall gantan klevet hano, na petra 'ta, eus an hini a dlie beza e verc'h kaer; Pennc'hoadig hag Hingant a lavaras d'ezan e oa braoik a-walc'h ar brinsez da welet, met ne ziskoueze ket kaout kalz a spered. — « O ! eme an Duk, a-walc'h a draou a oar ma 'z eo gouest da lakaat kemm etre sae ha lerou he fried. » War a lavar ar chaloni Guillo-tin de Corson, an dukez nevez, ma ne voe ket unan eus ar re speredeka a voe da vihanan unan eus ar merc'hed gwella ha kareta a zo bet azezet war dron Breiz.

Rom evit gwelet ha gounid a raje e brosez; met eur wech en em gavet e Rom ec'h en em blijas eno ha ne glaskas ket dizrei ken d'e vro. Beva a eure eno c'hoaz daouzek vloaz ha beteg e varo e viras, evel eun enor, al lezhano a eskob hanvet e Sant-Brieg hag e lezas e gen-vroad e peoc'h en eun eskopti a oa e hini. Dont a reas da veza unan eus barnerien Lez-varn ar Pab.

War ar pevare maen-bez e weler skeudennet Gwilhou Huelgoad, (**de Alto nemore**) chaloni eus a iliz Gwened ha madoberour iliz Sant-Erwan; da gredi eo e oa ginidik eus a vaner Kymerc'h, e Bannalec. War eur maen all, skoued herminiget Breiz warnan, e kaver skrid-bez Yann Channe, eus a eskopti Roazoun, « eur skrivagner mat ha leal eus a lez ar Pab ». War eur maen all e kaver skrid-bez eur c'herne, « Anton ar Barvek, den brokus ha brudet, bet ganet e Kemper ha maro e Rom, er bloaz 1468 », savet d'ezan gand e vreur Bertran, vikel vras Landreger. Ar Barveien-ze a oa ginidik eus ar C'hilhou, e Plogastell-Sant-Jermen. Gwelet a raer c'hoaz e koad ar C'hilhou, moudenn ar c'hastell koz bet dismantret epad brezelio u ar re unanet. Beziou all c'hoaz a weler eno evel re Ber Ragot, beleg eus a eskopti an Naoned, Konan Rieu, eus a eskopti Gwened, desket bras war gwirio u an Iliz, maro er bloaz 1462, ha Jakez Evain, person Sant-Kongard, en hevelep eskopti, maro er bloaz 1529, dres p'edo o vont da zizrei d'e vro. Ar vein all a zo bet war C'hallaoued. Spagnolied hag Italiiz, a oa bet falvezet ganto, dre zevosion evit sant Erwan, ober o c'houk diveza en e iliz. Arabad koulskoude chom heb ober hano c'hoaz eus bez eur breizad all a gaver eno, hini Stephan Broussaud, person Moutiers, en eskopti Naoned, alvokad er prosezou a veze kaset da Rom, maro er bloaz 1458.

Eleiz a Vretoned all a oa o relegou e iliz sant Erwan, met mein o beziou a zo kollet. E ilizou all euz ker e kaver ivez beziou Bretoned; e iliz Santez-Mari **del populo** e kaved hini « Yann Kardelec, dijentil breizad, vikel vras Landreger, maro er bloaz 1493, e Sant-Gregor-ar-Bras, hini Yann ar Bigot, chaloni an Naoned ha Dol, maro er bloaz 1499, eun eil sant Erwan rak war e skrid eo lezhanvet: « Paeron ha difennour mat prosezou ar Beorien » hag hini Yann Blumaugat, chaloni an Naoned, doktor war ar gwir koulz war hini an Iliz hag hini an dud, maro er bloaz 1508. E iliz an **Incoronata**, e Napl, e kaved bez Ener Bouchier, dijentil eus a eskopti Leon, maro er bloaz 1387, hag a dlie beza ginidik, m'oarvat, eus a vaner Kermaidic, e Kleder. Skouedou ar Bouchiered a weler c'hoaz war eur maen-bez e Lokrist-an-Izelved, e parrez Gwinevez.

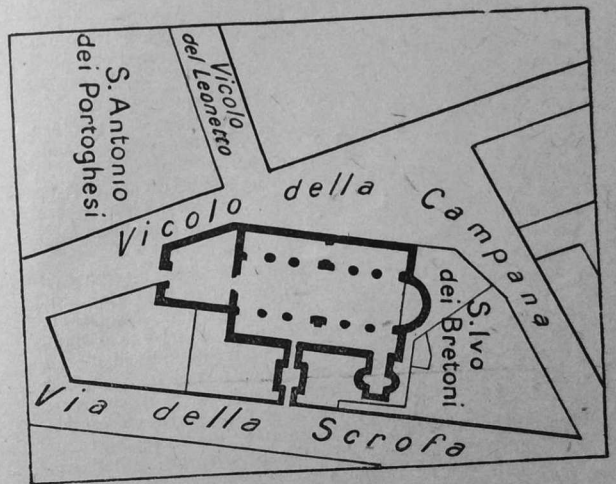


Er XV<sup>vet</sup> kantved e oa kalz Bretoned ha Bretoned a renk uhel e Rom — rak eun darn vat eus ar c'hargou iliz a oa e Breiz, d'ar Pab oa henvel ar re a dlle mont enno, setu perag e ranke kaout tud war e dro d'e sklerijenna. Eleiz a veleien a yee neuze da jom da Rom da heul ar c'hardinal Koativy, Hug Montrelez, Philip Koatiz, Yann Malestroit, Andre d'Espinay, ha Roparz Guibe, unan gwelet mat dreist gand an Dukez Anna. Hen-man, maro er bloaz 1513, a oa bet beziet e Sant-Erwan ar Vretoned, hag unan eus brasa madoberourien an iliz e oa, met e vez n'eo ket bet kavet; beleien Breiz, deuet da Rom da heul an Aotronez vras-ze, a en em gleve mat; savet o devoa ken etrezo eur gompagnunez, hag er bloaz 1420, ar gompagnunez-se he devoa eur c'hlanvdi evit digemeret ar Vretoned paour a yea da bardona da Rom. Er bloaz 1455 ar Pab Kalixt III a reizas reolen-nou ar Gompagnunez-se hag a roas d'ezhi a-leve, iliz Sant-Andre, a voe adalek neuze, hanvet iliz Sant-Erwan. Eskop Condom, Willou d'Estampes, eo a lakas an iliz-ze, d'ar 16 a viz mae 1455, etre daouarn Gwillhou Huelgoad, chaloni Gwened, rener kompagnunez ar Vretoned, he fere'hen nevez; leveou bras a voe staget ouz an iliz hag ouz ar c'hlanvdi.

An A. Pocquet du Haut-Jusse en deus embannet er bloaz 1919 eur studiadenn vat war ar gompagnunez-se. Re hir e vefe tenna anezi an holl hanoioù a ro da anaout; rei a raimp hepken hanoioù ar re a zo bet er gompagnunez-se hag e oa ginidik eus a eskopti Kemper pe Leon. Etouez kenvreudeur ar gompagnunez e kaver, er bloaz 1514, Raoul Koatanscour, person Plougasnou, gnikid eus a Gerveny, er barrez-se; er bloaz 1519, Dominik Chevede, kloareg eus a Gemper; Olier Trevarac, eus a Landudal, chaloni Landreger; Charl Mehault, manac'h eus a Landevenneg pe eus a Gempelle; er bloaz 1510, Yann Kenderv, person Briec, bet gouarnar Kompagnunez Sant-Erwan a ro, dre destamant, e weleou hag e zilhad wele d'ar c'hlanvdi. Yann al Leskoued hag hen, o devoa eun draig bennak da gaout bep bloaz digant parrez Kemeneven. Anzav a ra e tle 5 skoued aour da Dhomas an Divanac'h, rei a ra e zae hag e varc'h d'e vevel Visant ar Braz, e zilhad ruz da Yann al Leskoued, e zilhad glas-ruz da Fransez Kerfours, eus a Erge-Gaberie. Ar re a zo kargét da lakat e destamant da dalvezout eo Yann al Leskoued, Thomas ar Roue, unan eus ar re o devoa ar muia kargou-iliz, en amzer-ze ha Krisof Corr a vezo person e Plouyann, divezatoc'h. Etouez an testou e kaver Mauris Bozec, chaloni Landreger, eus a Golledic, e Gwerlesquin, na

Gwenole Gwikasnou, kloareg Leon, eus a Lezireur en Henvic.

Er bloaz 1556. Per Conyn, kloareg Kemper, a voe beziet e Sant-Erwan. Er bloaz 1563, heritourien Gwillamed ar Vreizadez a laka eur maen war he bez hag a ro diou linsel d'ar c'hlanvdi. An iliz he devoa bet eun draig bennak eus a relegou he sant paeron, hag a vire anezo en eur relegouer arem alaouret roet gant Gwillhou Huelgoad; kaout a raet enni ivez eleiz a zilhad-oferrinna, herminigou warno, hag eur glozenn alaouret ki-



zullet er bloaz 1561 gant an orfebrer Galesio hag e vevel Charl Troclerc, eus a Vontroulez. Skoued Breiz kizellet er marbr gant Per ar Bigot a weled a-zioc'h an nor-dal gand an enskrivadur-man: DOMUS: ECCLESIAE SANCTI YVONIS: NATIONIS BRITANIAE. Ar Gompagnunez a lakeas kempenn an iliz etre ar bloaz 1556 ha 1575. Tro-war-dro d'an aoter vras, ar mogerriou a oa livet herminigou ha dili warnezo hag an daorienn a oa adre kein an aoter a weled sant Erwan warni. Ne ouezer ket ha bez' e oa eur zant breizad all bennak o kaout eun aoter en iliz pe ne oa ket; goude burzudou Keranna, santez Anna he devoa he aoter enni; santez Genevefa he devoa ivez he hini. Pa zigoueze gouelioù bras, ar Vretoned a deue d'an oferenn a oa brokus gant o froufou. Etouez ar re vrokusa e kavomp, er

bloaz 1549, Joel Quinio ha Jakez de Bouteville; er bloaz 1551, Julian Demeayre, chaloni Kemper, er bloaz 1533, Yann Kergelenen, eus a Bouldergerat, e kichen Kemper. Er bloaz 1501 evit gouel sant Erwan, kemeret evit paeron gant Lez-varn ar Pab, e oa seiz kardinal er gousperou kenta ha daou anezo zoken a dlie pignat divezaloc'h war gador sant Per, Piccolomini, a deuas da veza Pi III hag Alexandr Farnèse a deuas da veza Paol III. Antronoz, an eskob breizad Roparz Guibe, kannad ar Roue, a deuas d'an oferenn-bred, gand eun arc'heskob ha pevar eskob. Ar pardon-ze a veze graet gant lid bras, ouz son an ograou hag an trompillou; ar mogerioù a veze fichet kaer hag an eskob a oferenne a veze roet dour roz d'ezan da walc'hi e zaouarn; eur pred bras a gloze ar gouel.

Da c'houel ar Zakramant e veze graet eur prosesion gaer ha beleien Sant-Loeiz ar C'hallaoued a gemere perz enni. Da veunlarjez e veze gourinadegou. Kement hini a deue da c'hourin a veze roet d'ezan eur zae lien gwenn, eur gouriz seiz, eun tok hag eur re vanegou; ar gouriner en deveze an trec'h war ar re all en deveze tri gilhog. Da gloza an abadenn e vezo roet d'an holl eur c'hortozenn gant mel, avalou ha gwin.

Met ar Vretoned n'en em vodent ket hepken evit c'hoari ha pedi; en em glevet a raent ivez evid ober aluzen; savet o devoa evit se eur c'hlanvdi; er bloaz 1569, ar beleg a oa en e benn oa Fransez Fabri eus a Zant-Malo, ha gwelet a reomp e c'hourc'hemenned d'ezan d'erc'hel urz vat en ti, digemeret bep noz ar beorien, hag o lezel da vale antronoz vintin, ar pez a ziskouez ne roet nemet loj, da vihanan, d'ar beorien a oa gouest d'en em jacha. Eleiz a aluzennou a veze graet eno d'ar Vretoned ezommek. Er bloaz 1581 e paeer dilhad nevez d'eur beleg paour eus a Vreiz evit ma c'hello antronoz mont d'an oferenn da Zant-Erwan. Er bloaz 1550, Per Botrel, eus an Naoned, deuet da veza dall, Kompagnunez sant Erwan a roas d'ezan eun tamm arc'hant, bep miz, hag a lakeas anezan da vont da glanvdi Sant-Loeiz-ar-C'hallaoued, en eur baea evitan eno, beteg e varo. Ar re a zistroe da Vreiz a veze roet eun nebeud skouejou aour d'ezo da ober o hent, dreist holl ar bardonerien, evel ar beleg leonad Yvon Lagadeuc, er bloaz 1578. Er bloaz 1567, eun itron, Michela ar Borgn, eus a Lesquiffou e Pleber-Krist, pried pe intanvez Roland Kerjagu, o veza deuet da Rom da bardona gant peder dimezell hag o flac'hed, renet gant Yann ar C'hoz hag e vaouez, ar gompagnunez a zigemeraz anezo en he c'hlanvdi nevez kempennet hag a roas d'ezo kement o devoa ezomm. Ar re-man a en em gavas ker brao eno ma chomjont betek ar bloavez warlerc'h. Ar gompagnunez

gnunez koulskoude, o welet e oa eur mizou bras ganto a gemennas d'ezo ne vijent ket dalc'het ken en tu all da c'houeliou Pask hag a c'hourc'hemennas da Yann ar C'hoz ha d'e vaouez ren eur vuhez dereatoc'h.

En amzer-ze ivez e kavomp, e touez ar re a zo e kompagnunez sant Erwan, eur C'herne eus a Scaer, Kristof ar C'houedig, eus a Gergoalar, bet kabiten e stourmad Sant-Albin-an-Hiliber, unan eus tadou koz kabiten kalonek ar **Zurveillancez**. Darn eus ar bardonerien a yea betek Jerusalem, daoust pegen danjerus e oa an hent. Er bloaz 1581, Armel Brunel, eus a Roazon, goude ma oa bet laeret gand an Durked, a voe roet d'ezan, gand ar gompagnunez, peadra da brena dilhad nevez.

Fransez du Pré, eus an Naoned, bet trouc'het e zourn dehou dioutan gand ar Vuzulmaned a voe lojet er c'hlanvdi. Ar breizad Per an Herisson, barnet d'ar galleou evit dle, a voe paeet e zle d'ezan gand e genvroiz madeleuz ha lezet da vale. Er bloaz 1579, ar gompagnunez a baeas ivez ar pez a dlie evid o finijenn daou veleg eus a eskopti Kemper, Ronan Plousec ha Yann Hourman, deut da glask an absolvenn da Rom evit beza lazet eun den, daoust ma n'edont ket o klask hen ober.

Etouez Renerien pe c'houarnerien kompagnunez Bretoned Rom e kavomp Yann Kenderv, person Brieç, er bloaz 1510. — Yann al Leskoued, chaloni Kemper, er bloaz 1514. — Per Chevede hag Alan Coatrehieu, kloareg Kemper, er bloaz 1521. — Gabriel ar C'hleuziou, kloareg Kemper, person Maël-Pestivien, er bloaz 1547; — Yann Kergelenen, chaloni ha tenzorier Kemper, er bloaz 1555; Yann Rimesco, (eus a Blozevet) kloareg Kemper, er bloaz 1557.

Etouez ar re vrudeta, a gavomp er gompagnunez, e c'heller henvel Yvon Laudrein, diwardro Kemperle, er bloaz 1547; Nicolas Bozec, eus a Werleskin, er bloaz 1548; Alan Lezongar, eus a Eskibien pe Benhars, er bloaz 1548; Julian Bridou, person Landerne, er bloaz 1554; Yvon ar Yaouank, person ar Forest, e kichen Landerne, er bloaz 1555; Ronan Neve, e Plounevez-Forzay, er bloaz 1557.

E eil hanterenn ar XVI<sup>vet</sup> kanved Breiz, da heul ar Frans, a grennas gwirioù ar Pab; o veza ma n'oa ket Rom eo a hanve ken personed ar parrezioù, beleien Breiz a yeas kalz nebeutoc'h da ger-benn ar gristenien; o c'hompagnunez a gollas e galloud; er bloaz 1583, war goulenn Herri III, Gregor XIII a stagas Sant-Erwan ar Vretoned ouz Sant-Loeiz ar C'hallaoued; Bretoned Rom a welas gant tristidigez o zi o koueza, rak daoust pegeit e oant diouz o bro n'oant ket evit he ankounac'haat; unan anezo a skrive, e latin, war baperou ar gompagnunez :

« Daoust da bep tra, bevet hor Breiz karet! » eun all a skrive, e galleg: « Vive la noble nation de Bretagne (malgré qui) contredire voudra ». Hag eun trede goude beza skeudennet skoued herminiget Breiz a laka dindan ar geriou-man: **Ewiva Bretagne**. An dud-ze a gare o bro, met abeg a gavomp enno dre ma ne skrivent ket en he yez; ene eur vro koulskoude eo he yez; klozomp hor pennad skrid dre ar bedenn-man a rea unan anezo da zant Erwan: « **S. Ivo, ora pro nobis, adesto nobis propicius custos, pius et clemens defensor** ».

G. P.



Chapel sant Mikael e Plougerne  
gant Yv. Floch

## Mikael an Nobletz

(1577-1652)

(Kendalc'h)

### Mikael an Nobletz a gendalc'h da labourat e Plougerne

Kaset kuit eus ar gêr gand e dad, Mikael en em lakeas etre daouarn Doue, evel ma reas gwechall sant Fransez a Asiz, a c'hoarvezas gantan ive hevelep tra. « O va Doue, a lavaras Mikael, da belec'h ez in breman nepet davedoc'h? C'hwi eo Tad ar beorien hag an emzivad. Va c'hemerit, va Doue, evit ho pugel. Roit d'in ar c'hras da veza ivez ho pugel. Roit d'in ar c'hras da veza eur bugel sentus ha leun a fizians ennoc'h. Va hentchit: me a raio ar pezh a c'houlennot diganen. Ho pezet truez ouz va zad ha va mamm, ha n'o c'hastizit ket evid ar pezh o deus graet enep d'in. »

E lec'h mont pell eus Plougerne, Mikael a jom en e barrez, en deus c'hoant da c'hounit holl da Zoue. E ti e vagerez vat e kavo adarre dor-zigor. Ac'hano ez aio dre ar barrez d'ober katekiz ha da brezeg.

Eun dudi oa e welet etouez ar vugale, o kelenn anezo, o teski d'ezo o fedennou, ar *Bater, Ave, Credo, Confiteor*, gourc'hemennou Doue hag an Iliz. Habask, madeleuz, e c'houneze buan ar vugale, hag ar re-man a rae ar pezh a veze goulnnet diganto.

Met, ma 'z oa habask gand ar vugale, pa veze o prezeg d'ar re vras e komze gand nerz ha dispont eneb ar pezh c'hejou, ar gizioù fall. Gand ar vugale oa evel eun oan, a skriv an Tad Maner, met yudal a rae evel eul leon war bec'hejou ha siou fall ar re vras, al laeronsi, ar vesventi, an hudurnez, ar festou, dansou, c'hoariou noz. Eur c'hiz fall a oa war ar mez en e amzer: ar c'hiz da vont da veilha, epad ar goanv, gwech en eun ti, gwech en eun ti all. Var zigarez neza, ober stamm, ar merc'hed en em vode evelse, en eun hevelep lec'h. Met an dud yaouank, potred, plac'hed, a gave tro evelse da vont da c'haloupat noz, hag e veze dizursiou. Mikael a skoas kalet war ar gizioù fall-ze, ha mat a reas, rak gand hevelep gizioù ne vez ket pell eur barrez evit beza kollet.

Skler eo, e brezegennou ne blijent ket d'an holl. Ar wirionez a zo kasaüs. An dud fall eus ar barrez a glaskas meur a wech en em gaout gantan war an hentchoù ma tremene dreizo, evit skei gantan. Eun dijentil eus e gerent a c'hoanteas, betek téir gwech, e laza gand e gleze, met ne c'hellas ket e baka. Eun deiz, en iliz, edo o vont da denna varnan eun taol pistolenn. Mikael, e lec'h tec'het, en em lakeas war e zaoulin, a zispakas e vruched. Dirag eun hevelep nerz-kalon, an dijentil a jomas souezet ha ne dennas ket.

Meur a hini eus beleien ar barrez en em zavas ive en e eneb hag e damallas dirak vikel vras Kastell, an aotrou Gat. Mikael n'en doa gwenneg ebet evit mont betek Kastell, hag a rankas goulnnet digant fabrik ar barrez presta d'ezan eiz real.

Ar vikel vras a welas buan oa bet tamallet Mikael dre warizi, hag e lec'h e goundaoni, e bedas da veilha var doare beva e damallerien. Mikael a reas evel m'oa goulnnet digantan, nann dre gasoni, met evit mad an eneoù hag enor an Iliz.

Met ar re a voe diskleriet gantan en em unanas etrezo hag en em glemmas en dro-man ouz an aotrou 'n eskob e-unan. An trec'h o defe bet, ma ne vije ket bet difennet Mikael gand an aotrou Louet, vikel vras, en doa anavezet p'edo var ar studi.

**Mikael an Nobletz a lak e dad, e vamm,  
hag e c'hoarezed da gerzout dre hent ar zantelez**

E dad a jome ato kounnaret outan. Poan a rae d'ezan e welet o ren eur vuhez paour ha dister, gwisket fall, bevet fall, hep karg ebet, goude beza bet keit amzer er skol. Eun deiz zoken, dallet gand ar gounnar, ez e.s war e lerc'h gand eur vaz, da glask lopa warnan. Met Mikael a c'hellas tec'het kuit en eur redet, hag a viras evelse ouz e dad d'ober an taol fall a oa en e benn.

Antronoz, eun deiz sult, Mikael a bignas er gador, hag a reas eur brezegenn gaer war deveriou an tadou hag ar mammou ha deveriou ar vugale. E dad, an aotrou a Gerodern, a oa en iliz, hag o tont d'ar gêr, e lavaras d'e wreg: « Mat! Eur prezeger dispar eo hor mab evelat. E zoare beva a zisplij d'in, met er gador e lavar traou kaer. Hent an Nenv a ziskouez. »

Ar prezeger en doa gwelet e tiskenne e gomzou e kalon e dad. Bemdez e pede evitan, ha leun a fizians e Doue, ez eas d'e gaout da Gerodern. Digemeret mat e voe. An tad n'oa mui kounnaret, komz a reas brao ouz e vab. Heman neuze a gemer an hardisegez da rei eur gentel d'e dad, evid e c'houmit da Zoue. Eun dournadig pri a lak en eur skudel ha dour da c'houte, « Meskit an dour hag ar pri », emezan d'e dad. P'en devoe mesket, e lavaras d'ezan: « Ha gwelet a rit ho skeudenn en dour-ze? » — Ne c'hellan ket gwelet, rak re denval eo. » — « Mat, eme Vikael, hoc'h ene a zo evelse ive. Ne c'hellit ket en em anaout ennan, o veza m'eo reustlet ha tenvalaet gand ar garantez direiz evit madou an douar-man. »

Gras Doue a ziskennas e kalon an tad, a lavaras ker- kent: « Petra am eus d'ober? Lavarit d'in. » Mikael a roas d'ezan eur reolenn a vuhez. An tad a zentas ouz aliou fur e vab. A-nebeudou e tistagas e galon diouz traou ar bed- man, hag ec'h en em droas a-zevri ouz Doue. Ober a reas aluzennoù kaer, mat e voe da bedi, lavaret a rae bemdez ofiz ar Werc'hez, pleustri a rae war gwirioneziou ar relijion, hag epad ar pemp bloaz ma chomas c'hoaz war an douar, e voe eur c'hristen eus ar re wella.

Ar vamm a voe ive gounezet. Ato oa bet eur gristenez vat, met ne gomprens ket a-walc'h petra eo talvoudegez an eneoù, ne gomprens ket mat en dije he mab troet kein da vadou hag enorioù ar bed evit gounit eneoù da Zoue. Mikael a reas d'ezhi prezegennou e chapel Kerodern, hag ar vamm a zavas buan beteg an uhela santelez. Beva a reas er bed evel al leanezed en o leandi. Tri bloaz goude he fried e voe skoet gand ar maro, hag he devoe ar joa da welet he mab en he c'hichen evid he frepari da vont dirak Doue.

Ouspenn e dad hag e vamm, e c'hounezas ive e c'hoar Mac'harit. Houman, he deus sikouret kement he breur en

e visionou, a oa, ez yaouank, eur plac'h vat, karantezus, met eun tammig re droet ouz ar bed hag e blijadureziou. Mikael a-nebeudou he distroas diouz follenteziou ar bed hag a reas d'ezhi dilezel an dilhad kaer, ar perlez, an dantelez hag ar seizennou.

Eur c'hoar all, Anna, yaouankoc'h eget Mac'harit, a c'hounezas ive. O diou e voent lakeet gantan en eun ti eus ar bourk. Eno ez aent bemdez d'an oferenn hag e teskeret gand o breur gwirioneziou ar relijion. O c'has a rae da welet ar re glanv, ar re baour, hag e tisplege d'ezo an doare d'ober katekiz, da frealzi an dud poaniet.

Setu eun diverra eus labour Mikael an Nobletz e Plougerne. Hada a reas greun an Aviel er barrez-ze. Ar greun a zavo, ha re all a eosto. Abaoe tri c'hant vloaz Plougerne a zo bet ato eur barrez vat, he deus roet eleiz a veleien, a leanezed d'an Iliz ha kaset eleiz a eneoù santel d'ar Baradoz.

**Mikael an Nobletz e Montroulez,  
e leandi sant Dominik**

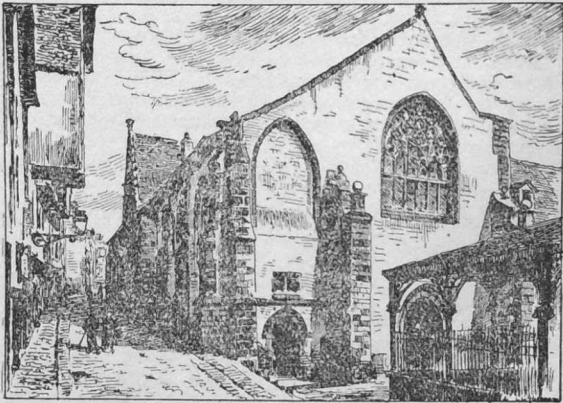
E Montroulez ez oa eul leandi eus a urz sant Dominik, hag ennan an Tad Kintin, mignon bras Mikael, abaoe ma oant bet war ar studi e Ajen hag e Bourdel. An Tad Kintin a oa eul lean santel, met al leaned all, e genvreudeur, n'oant ket d'ar mare-ze direbech a-walc'h. E lec'h kare ar bedenn hag ar binijenn, e klaskent kentoc'h beva en o aes, dibreder ha lezirek. An Tad Kintin a glaske o digas adarre war an tu mat, sentus ouz reolenn sant Dominik, hag a roe d'ezo kenteliou ha skouerioù santel, met ne veze ket selaouet.

Mikael an Nobletz, aet da Vontroulez, a voe aliet gand e vignon da c'houlenn ive beza digemeret el leandi: « Ma vijemp hon daou aman, e c'hellfemp dont a-benn da lakat urz vat en ti, ha kement-se a vefe talvoudus bras evid ar vro-man. » Mikael a zentas ouz e vignon. Laket en deus en e spered beza misioner e Breiz, met leaned sant Dominik a zo dreist pep tra prezegerien, hag e c'hello prezeg d'e genvroiz kement ha ma karo.

Digemeret e voe el leandi, hag ec'h en em roas d'ar bedenn, d'ar binijenn muioc'h eget biskoaz. Met ne blijas tamm ebet d'e genvreudeur. Doare en' doa da glask ober skol d'ezo.

Eur wech, dreist-holl, e roas d'ezo eur gentel galet. Eur plac'h yaouank eus a Vontroulez o veza deuet da ver- vel, he mamm a c'houlennas digant Tad Rener an Domi- nikaned ma vefe beziet he merc'h e chapel al leandi. Er mare-ze e veze beziet kalz tud en ilizou. An Tad Rener a oa bet gwechall mestr-skol bugale an itroun-ze, hag a roas e aotre. Ouspenn-ze, e kichen ar bez, ar vamm a lakeas skeudenn he merc'h livet kaer. Ar skeudenn n'oa

ket gwall zereat, ar vruched a oa hanter-zispak, ha n'e ket en eur chapel oa lakat hevelep skeudennou. An dud diwar ar mez, pa zeuent d'ar chapel, e bede dirag ar skeudenn, o kredi oa skeudenn ar Verc'hez, ar pez a rae da dud Montroulez c'hoarzin goap: « Eur vez eo », a lavare Mikael alies. Met kaer en doa en em glemm, ar skeudenn a jome ato er chapel.



Manati Sant Dominik e Montroulez

Eun deiz ne c'hellas mui en em zalc'her, hag e kempennas ar skeudenn, evit na rafe mui droug. Ar vamm, pa welas, en em glemmas ouz an Tad Rener, o lavaret ne rofe mui netra d'al leandi, ma ne vefe ket kastizet an hini en doa graet an taol fall-ze.

Evit ne vefe tamallet hini all ebet, Mikael en em ziskuilhas heb aon. Laket e voe e pinienn, skourjezet, kastizet en eun doare kriz, ha tolet er mez eus al leandi, rak n'oa ket c'hoaz stag ouz an Urz, n'en doa ket c'hoaz en em vouestlet.

An Tad Kintin a oa lean hag a jomas en ti. Poania a reas gant nerz-kalon da wellat an traou, hag ugent vloaz goude, reolenn sant Dominik a oa adarre heuliet mat e leandi Montroulez hag en tiez all eus a Vreiz.

Da gendalc'her.

J. U.



## KERNE

### PARDON AN TEIR VARI

D'ar zul warlerc'h an 8 a viz Gwengolo, e tigouez ar pez a anver e bro Gemper « pardon an Teir Vari ». Kalz a berc'hirined a ia neuze da welet, an eil goude eben, teir iliz, eun tamm mat a hend etrezo, savet o zeir en enor d'ar Verc'hez, hag e vez, en deiz-se, o pardon bras. Klevet a reont eun offerenn genta e chapel *Intron-Varia* ar Sklerded, e Kombrit; da c'houde ielont, karr hag all, dre ar vag-treiz, da Venodet, hag e valeont, dre ar Perget ha Fouesnant, warzu ar Forest, elec'h n'ema iliz *Intron-Varia* an Izel-Vor. Eno e klevont an oferenn-bred, ha, raktal e kemeront, dre Zant-Evarzeg, an Erge-Vihan ha pont an Dour-Gwenn, hent chapel *Kerdevot*, en Erge-Vras, elec'h ma erruont eun hag eun evit ar gousperou.

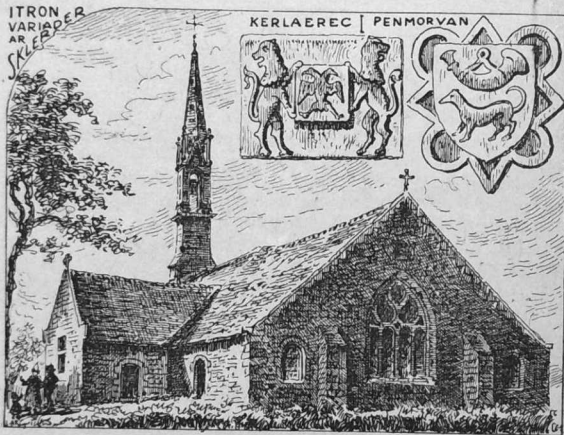
#### I. — I. V. ar Sklerded

Eur birc'hirinerez kaër, hir ha devot a reont aze. Deomp ganto da bardona, m'ho peus c'hoant. Setu o sevel beure (1) skedus eur zulvez c'houek ha klouar a viz Gwengolo: ar c'hoajou a zo glas c'hoaz, ar parkeier a zo leun a frouez hanter-azo, ar c'hleuniou a zo goloet a vouar. D'eomp da japel I. V. ar Sklerded, en eur dreuzi bourc'h Kombrit, tost da goajou bras maner ar C'hozker. Ar « Bonedou-Ruz », epad emzispac'h ar « Paper-timbr », a g'meras, a breizas ar maner-man, hag a lakeas an tan ennan, goude beza krouget an otrou, Nikolas Euzenou a Gerzalaün, ouz unan eus prenechou e vaner. Ar roue Loiz XIV, evit kastiza ar barrez, a reas diskar kloc'ndi an iliz ha re ar japeliou; ha, gwechall, n'hellet ket toler war eur barrez a Vreiz mezusoc'h dismegans. Ha difenn a reas o adsevel morse. Ha ma hellomp-ni hirio gwelet e Kombrit eur c'hloc'ndi en e-bez, eun tourig a bep tu

(1) beure = matin.

d'ezan, eo dre ma roas ar roue Loiz XV, war c'houlenn bugale an O. a Gersalaün o-unan, ôtre d'e adsevel.

Chapel ar Sklerded a zo bet savet wardro 1540. Azioc'h he frenestr bras, e weler eur skoed, douget gant daou leon, hag a zo warnan eun er, astennet e ziousaskell: setu aze aroueziou (1) aotroned ar C'hoz ker, Kerlaëzec o ano. War dor an traon, ez eus eur skoed all, hini tiegez Penmorvan: eul levrant hag eur c'horn-boud. Traon ar chapel a zo bet brasaet, breman ez eus eun daouzek pe bemzek vloaz, evit rei muioc'h a henchou d'ar berc'hirined. Kavout a reer enni skeudennou I. V. ar Sklerder,



sant Venec, breur sant Gwenole ha sant Jakut, ha re sant Alar, sant Sebastïan ha sant Loran. Kempennet mat eo bet an iliz. Ar gwasa 'zo, ez eus bet tennet eus ar werenn vras tammou eus gwerigner koz, e welet warno, livet splammus tölennou eus ar Basion pe eus buhez ar Werc'hez. E 1824, e voe dismantret ar chapel gant eun tan-gwall, a lakeas da gregi eur c'houlouën-goar ankounac'heet e kichen skeudenn an Itron-Varia, Gwechall goz, al lambrusk a oa goloet holl a livadurez, hag, e 1856, e welet c'hoaz warnan an Arc'hel o tigas d'ar Werc'hez kelou e vije-hi mamm ar Zalver. Abaoue neuze, ar volz a-bcz a zo bet grêt a-nevez.

Da bardon ar Sklerded e tired bep bloaz eun niver bras a gristenien, dreist-oll eus tu Pont-n-Abad. Bi-

(1) Armoiries,

goudenned a-vandennadou a weler eno, gant o dilhad du ha n'int mui kement ha gwechall kaereet gant brouderez melen ha ruz ken skedus ha gant o zokeier teir boulou-zenn, hag ar merc'hed gant o c'hoefou ema ar c'hiz hirio o c'haout uhel uhel.

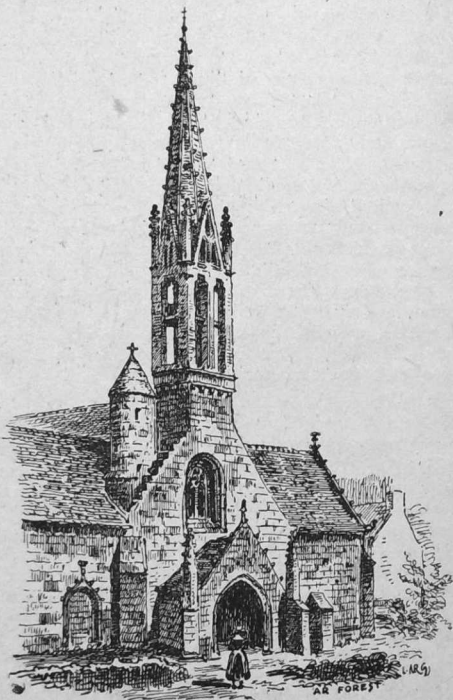
Pedet e vez I. V. ar Sklerded evit an droug-daoulagad hag evit paredigez ar poaniou. Breman 'z eus hanterkant vloaz, ar berc'hirined, epad an daou zvez pardon, a gase, heb lavaret gaou, ar feunteun da hesk: eva a reent eus an dour; gant an dour e c'hlebiet o malvennou, ha dour a lakeent da zivera var o c'hein, var o bruched, hag e manchou o roched. Eur c'hantig koz « d'an ôtrou sant Tudal, patron deus a barres Combrit » a lavar e teuer da I. V. ar Sklerded eus ar broiou pella, hag o deus eno kant mil den kavet ar pare d'o droug daoulagad. Ar chapel a zo re vihan evit an niver a dud a zeu d'an oferenn-bred ha d'ar gousperou. Varlerc'h ar gousperou e vez grêt ar prosesion, kaër da welet, en dro da vogeriou glas-wenn an iliz, e disheol ar gwez kistin hag ar gwez kerez koz a dreuz bannou alaouret an heol, epad m'en em ziskouez er pellder, adrenv an tevennou, finenn c'hlas ar mor, ha ma astenn an oabl, a-us d'ar pennou diskabell, d'ar c'hoefou gwenn ha d'ar bannielou skedus e delt voulous ker plijus d'al lagad.

## II. — I. V. Izel-Vor

Poent eo d'eomp avat kemer hent ar Forest. Treuzi a reomp koad ar C'hozker: en eur dremen, tölomp eur zell war ar maner bras savet e lec'h an hini a voe devet gant ar « Bonedou-Ru ». Tennomp hon tok dirag chapel « Sainte Marine ». (E brezoneg, e lavarer « Sant Marren », hag, er papariou koz, an ano a vez atö skrivet e galleg « Saint Morand », ar pez a ro da gredi he deus aman eur zantez a Vro-C'hall, dianav koulz lavaret, kemeret lec'h eur zant koz Brezad). Ar vag-treiz dre-dan a gas ac'hanomp e berr amzer da Venodet, unan eus brava korniou-bro a gaver war aochou tu ar C'hreisteiz e « Bro-Gerne »: Tremen a reomp dre ar Perget, chapel goz, koantik c'hoaz etouez ar gwez bras; dre Fouesnant, elec'h m'eo ker mat ar sistr ha ker brao gwiskamand ar merc'hed, elec'h m'eo ar meziou, goloet a vleuniou hag a zelliou, ha leun a c'houez vat, henvel ouz eur mell liorz. Ha goudeze e tiskennomp warzu ar Forest.

Ar vorc'haden-man a zo savet e tal eur pleg-mor, en em dôl ennan eur waz-dour a ziskenn eus torgennou Sant-Ivy. Ar grec'hennou goloet a c'blazvez a zo a bep tu d'ar stankenn, erruet er Forest, a bella an eil diouz eben, o kas d'o heul o gwez bras, o avalennegou, o lan-neier, beteg Beg-Meil eus eun tu, hag, eus an tu all, beteg aod Konk-Kerne e weler, pell duze, he mogeriou mein-grouan savet dre urz an dukez Anna.

Eun iliz vrag eus er Forest, warni eur c'hloc'hdi dantelezet. E kichen an iliz, eur groaz, en dro d'ezi eur voger pevar-c'hornek: setu eur gador-brezeg, e pigner enni dre eun nebeut pazennou, hag e veze grêt enni gwechall ar brezegenn, da zeiz ar pardon bras. Troad ar



groaz a zoug skeudenn hor Zalver ha re an daou laër. En tu diabarz eus an Iliz, ez eus eun ôter kizellet ha fichet gant skeudennou bihan ha gant tôlennigou eo livet warno an Arc'hel o tont da gacut ar Werc'hez hag ar Werc'hez o pignat d'an nenv. Kavout a reer c'hoaz en iliz eur mean-badizant, gant eur golo stummet holl, war e c'horre, sant Yann o vadeza hor Zalver. Hag ouспен eun dôlen goz, livet warni ar Rozera, hag a zoug aroueziou eskob Kemper, an O. Fransez a Goëtlogon. E traon an dôlenn, e weler ar roue Loiz XIII gant e lez, hag, ize-loc'h c'hoaz, eur gwall emgann etre listri-brezel. Kredi

a reer ez eus bet c'hoant lakât dirag an daoulagad trec'h ar C'hallaoued, er Rochel, e 1628, war ar brotestanted hag ar Zaozon unanet.

Ar batronez a beder aman eo I. V. Izel-Vor. Er santual ema he skeudenn, ez a ar berc'hirined da zaoulina dirazi. Kristenien a zired d'ar pardon eus kement parrez a zo azaleg Rosporden ha Konk beteg Benodet ha Kemper. Kalz a dud a vez en oferenn-bred hag er gousperou ha dudies eo gwelet, var leurger ar vorc'hadenn, ar prosesion o tistrei d'an Iliz a zav he c'hloc'hdi eus a greis bodou gwe stank ha deliennek hag azioc'h meleziour Y.-M. COADOU,  
*(Da heuilh).* diwar notennou L. ar Guennec.

### Kalon vat eur Bugel

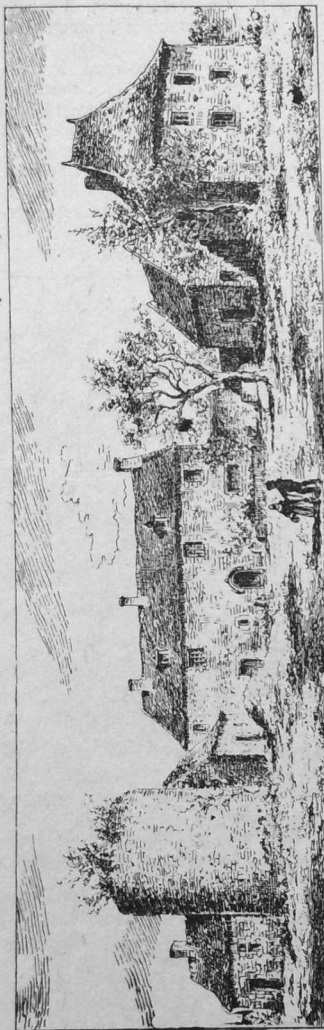
Mamm, eur paour zo o ouela  
E kichen dor an ti  
O c'houlenn eun tamm bara  
N'en deus seurt da zibri.  
Sec'hed ' lavar 'n deus ive  
Ha gant ar riou e kren  
Selaouit en han Doue  
Selaouit e bedenn.  
Ma mamm d'ezan me laro  
Ouz hon tôl azeza  
Ha d'ezan c'houi a gerc'ho  
Hag aman ha bara  
Goude c'houi ' glouarao  
D'ezan eur bannig lèz  
Evelse, c'houi frealzo  
Poaniou kris ar paourkèz.  
Ma mamm d'ezan me laro  
Pignat war an oaled,  
Eun tantad c'houi a raio  
Evit e gorf sklaset  
Klaskit e armel ma zad  
Eur roched, eur bragou  
Roit d'ar paour a galon vat  
Da c'helei e vemprou.  
Ma mamm, Doue, ho paeo  
Evit ho madelez;  
Hag ar paour kez a bedo  
Da c'houlenn d'in furnez.  
Ha selaou a ray Doue  
Pedenn ar paour kez koz  
Hag hor c'haso goudeze  
Gantan d'ar baradoz.

P. BRELIVET, eus Skerneg, Pluguen.

### Maner Kerobezan e Brieg

Setu aman, skeudennet gand an A. Guennec, ar pez a jom c'hoaz, eus maner Kerobezan, e Brieg, a zo bet hano anezan, e *Feiz ha Breiz* ar miz tremen.

Er maner-ze eo e oa bet ganet, er bloaz 1680, an A. Fransez Yasint ar Fruglay, a Gervers, a deus da veza eskob e Landreger, er bloaz 1731, goude beza bet person e parrez vras Kraon ha vikiz vras e Kemper. Mervel a eure e Landreger d'an 3 a viz Kerzu 1745.



Retto au manoir de Kerobezan en Brieg.

### Troieù kamm Léon ar Bris da Baol Gorniek (Kendalc'h)

Léon ha Paol a ias eta da glask loj. — « Me, avat, a lavare Leon, ne vefe ket bet diaes d'in kaout loj; n'eus fors e pe diegez e vefe bet digoret d'in frank ha ledan an doriou; met pa vo ouz va heul eun ampouailh flae-rius eveldout, e vezin kaset da gaoc'h-kezeka, brao ha kempen. Ar pez a zo ar fura d'eomp da ober eo mont da gousket er c'hoad-man; etouez eur guchennig deliou ha yeod sec'h, e goudor eur wezenn bennag e kouskimp ken c'houek ha ken dinec'h eget n'eus fors e pe lec'h. » Mont a reont neuze er c'hoad o daou, hag eur pennadig goude e roc'hent ken krenv ma kasent diwar o neizioù al laboused strafuilhet holl, ha ma vezent klevet dreist mouez an avel o sourral goustadik e deliou ar gwez uhel.

Diouz ar mintin Leon ar Bris a zihunas da genta; evit lakaat e vignon ivez da zevel ne gavas netra gwelloc'h eget hilligat d'ezan e skouarn gand eur goloenn sec'h. Kounnar ennan an diaoul a zavas en eur c'hrosmolat. — « D'eomp en hent, emezan, ha baleomp, rak a-raok ar pardaez e rankan beza e Kerzatan. » — « Kerzomp, kerzomp, eme Leon, n'eo ket eur jilgamm eveldout eo a raio mez d'in da vale! »

Hag e-kreiz an hent-bras gwenn kann, a vec'h sklerijennet gant bannou kenta an heol o sevel, a-dreuz ar maeziou didrous goloet gand ar gliz, Léon ha Paol a gerze, sioul kenan an abadenn ganto. An heol a oa uhel pa jomas an daou ganfard a-zav evit kemeret eun tamm bennag. — « Greomp soubenn adarre; n'eus netra gwelloc'h, eme Leon. » Mont a reas kerkent er park tosta da glask eur guchennig legumach, epad ma chomas an diaoul d'ober tan; n'en doa ket e bar evid an dra-ze, rak e vicher oa. Gantan eur vriad irvin ha karotez, Leon a deus adarre, hentchet gand e galon vat, da ginnig d'an diaoul dibab ar pez a garie. — « O! eme Baolig, n'oun ket glapez a-walc'h evit lakat diou wech va zroad en hevelep podad dour bero. Digas d'in en dro-man ar pez a oa er maez eus an douar. Sklaer eo petra c'hoarvezas: soubenn an diaoul a joa trenk, c'houero, ken fall ma n'en defe ket he debret an direüsa penn-oc'h. En e gounnar skrijus, Paolig a roas da glevet da Leon e rankfe dont da deir eur d'en em ganna outan evit m'en defe e begement. — « Me vo etre va daouarn eur vaz ha te po eur minaoed, » a lavaras an diaoul en eur vont kuit. O klevet ar c'homzou-ze Leon ne finvas ket; unan bennag a vefe bet deuet da lavaret d'ezan e oa alet bioc'h koz

Fanch an Enez-Vras, n'en defe ket graet muioc'h a ziaes d'ezan.

D'an taol a deir eur, Leon a erruas goulskoude el lec'h ma oa bet kemennet d'ezan gand an diaoul, da lavaret eo e ti-fourn eun tiegez demdost d'al lec'h m'edont bet o tibri merenn. An diaoul a ioa eno aet ' barz er furn evit beza e goudor taoliou minaoued Leon; heman a ieas en eur droidella betek genou ar furn, hag en eul lamm Leon en em lakeas e dor ar furn, stanka a reas anezi klok, hag an diaoul ne c'hellas mui nemet youc'hal din-dan taoliou minaoued ar c'hilasker bara, a zeblante beza lak-at en e benn divergla e venveg ouz stripou an diaoul. Pa ehanas, Leon a ioa skuiz (hag an diaoul 'ta), goulskoude Paolig a falvezas gantan staga a-nevez gand an emgann, nemet en dro-man ar minaoued a vefe dezan, hag ar vaz hir d'e enebour. Neuze e savas war eur voger uhel, met a vec'h ma oa en em gavet warni e welas edo kalz re verr e vinaoued evit gellout paka Leon, a ioa chomet e traon ar voger. O vont da ziskenn edo an diaoul kez, pa zistagas Leon gantan eur vazad a lakeas anezan da welet pemp heol o para ha da ruilh etouez an drez en tu all d'ar voger.

Ken dinec'h eget ma vefe bet o tiskar polotrez gand e vaz hir, Leon a ieas adarre en hent da gonta d'e genvroiz an troiou kamm en doa c'hoariet d'an diaoul. Hen-man a zizroas ivez da Gerzatan; e holl vevelien a ioa ouz her gedal, ankeniet holl, p'her gweljont, hanter vac'ha-gnet, e izili goullet holl, bec'h d'ezan o vale hag o komz, e c'houlenmont outan: « O, mestr, c'houi ken krenv ha ken bras, penaos ez oc'h bet bazatet evelse? » An diaoul a deuas neuze da zonzj d'ezan eus unan eus krenn-javariou ar Vretoned koz:

Gwelloc'h ijin eget nerz  
Em eus klevet eus mer a berz.

Mabig Breiz.



### DIVINADEN ???

Perak an oll dud a zo bet o prena  
E ti **ALLAIN** HORLOGERIE  
POPULAIRE  
60, rue Jean-Macé, BREST  
(Gwechall ru ar Ramp etre ar ru Siam hag ar ru Vras)  
hag plas an Ed, e Lannilis  
a lavar eo guelloc'h marc'had en  
tiez-man evit ar memez qualité ?

— Ablamour e kement ti a gom-  
merz ez euz frejou hanvet « frais  
généraux » hag a deu da greski priz  
ar marc'hadourez hag an ti-man  
o veza ma ne deuz ket kals euz a  
frejou-ze a ziminu anezo c'hoas a  
beb-hent evit profit ho hostizien.

Eur c'hado brao a vez roet var  
marc'had ar bizaouedou aour.

— Tud an ti a gomz brezounek —  
R. C. Brest 4102

Atelier de Carrosserie Mécanique  
Sellerie & Peinture

R. C. Brest 2529 ☉ Téli. 25  
MAISON

**Frédéric Laurent**

23, 25, 27, rue de La Tour d'Auvergne - LANDERNEAU

**MME VVE LAURENT**  
successeur

Spécialité de Voitures  
légères caoutchoutées  
Road-Carts et Trotteuses  
Charrettes anglaises  
Gardens

Roues caoutchoutées tous systèmes  
Transformation de roues ferrées  
en roues caoutchoutées

Braoa ha Gwella Marc'had

**GWELEOU HA MATELAIYOU**

Pluw-weleou hag Oreillerou

a gavoc'h e ti

**L. LE BIAN**

39-41, place Marcellin-Berthelot — BREST

Gloan ha bep seurt, deuz ar vro ha deuz an estranjour  
reun, pluw, lienachou evit matelaïou ha pluw, etc., etc.

Eno vez komzet brezounek. — Ty HA KONFIANZ.

# Leoriou Brezonek

e gaver da brena e stal

## EMGLEO SANT-ILTUD

4, ru ar C'hastel — BREST

### Marvailhou ho Kontadennou

Christô, gand an ao. Gwillou.....	5 fr. »»
E Korn un Oaled, gand an ao. Jezegou.....	5 »»
Eur zac'had marvailhou, gand Yvon Crocq...	5 »»
Emgann Kergidu, gand Lan Inizan.....	3 50
Pipi Gonto, gand E. ar Moal.....	5 »»
Bilzig, gand an ao. F. al Lay.....	5 »»
Jenovefa a Vrabat, gand Kl. ar Prat.....	3 50
Viktoria Konan zaht Luk, gand an ao. Uguen..	3 »»
Lizer an hini marô, gand an ao. J. Riou.....	2 »»
Skelta Segobrani (tri leor) ar pez.....	8 »»
Notennou diwar-benn ar Gelled koz (7 leorig)	
gant Meven-Mordrien hag Abherve, ar pez...	2 15
An Drouiz meur Laouenan, gand Alan Yann...	1 50
Va beaj Jerusalem, gand an ao. Leclerc.....	3 50

### Peziou c'hoari

Yan Landevenneg, gand Cornou ha J.-M. Perrot.	3 »»
Santez Trifina, gand ao. Joanno.....	3 »»
An Aotrou Keriouaz, gand Alan Yann.....	2 »»
Nikolazig, gand an ao. Bayon.....	2 »»
Ar C'hornandoned, id. ....	1 25
Salain ar Foll, id. ....	1 »»
Dragon Sant-Paol, gand J.-M. Perrot.....	2 »»
An Aotrou Kerlaban, id. ....	1 50
An hini goz o vont da denna he foltred, gand	
Dir-na-dor .....	1 »»
Ar Chiminaou, gand E. ar Moal.....	1 50
Yan an tachou koz, gand Alan Yann.....	1 »»

### Soniou, Kanaouennou ha leoriou all

Barzas-Breiz, gand de La Villemarqué.....	15 »»
Soniou Feiz-ha-Breiz (eil leor).....	2 »»
Kanaouennou ar Bleun-Brug (pemp leor), ar pez.	5 »»
Ar en deulin, J.-P. Calloc'h (Bleimor).....	7 »»
Leor oferen, an ao. Uguen (goulenn ar prizioù).	
Istor Breiz, gand eur c'hlasker-bara.....	3 50
Le Breton, en 40 leçons, Vallée.....	6 »»
Hymnes de la Fête des Morts, gand Pérennès..	5 »»

Pemzek dre gand ouspenn evid ar mizou kas.

GRAINES POTAGÈRES, FOURRAGÈRES et de FLEURS

Semences sélectionnées des Meilleures Maisons

**Maison A. HUON**

Fondée en 1840

**L. AUDREN, SUCCESSEUR**

13, Rue de Siam — BREST

Téléphone 5-35

Adresse Télégr. : AUDREN-GRAINES-BREST

Articles de Pêche

Cordages — Ficelles en tous genres

Brezoneg en ti. **Maison de confiance** R. C. Brest 49

**QUINCAILLERIE A. GUIAVARCH**

48, rue Louis-Pasteur

**BREST**



Grand choix de fourneaux  
et  
d'Articles de ménage  
de 1<sup>res</sup> marques.

**BUANDERIES**  
et Marmites anglaises

Outils agricoles et d'amateurs  
Outillage de forge  
et pour toute profession

**ÉCLAIRAGE**

Lanternes de Voitures

CHEMIN LINOLÉUM

MALLES - VALISES - CARPETTES

MAGASIN DE DÉTAIL  
ET BUREAUX :

48, rue Louis-Pasteur  
5, rue Suffren

MAGASINS ANNEXES :  
46, rue Louis-Pasteur  
2, 3, 4, 5, rue Suffren

Dépôt des Zincs de la VIEILLE MONTAGNE

## Rougeurs des Nouveau-Nés

Gercures des Seins

Sont radicalement guéries

par POMMADE  
et POUDRE

**NOELLINE**

Toutes Pharmacies et Lab. Noëlline, 75, rue de Siam, Brest.

## C. REMY

Téléph. 6-68

68 et 132, rue Jean-Jaurès — BREST

MÉDAILLE D'OR AUX ARTS DÉCORATIFS 1925

### FABRIQUE de MEUBLES MASSIFS

Meubles Bretons, Meubles Louis XVI et modernes

Chambres à coucher — Salles à manger

Lits fer et cuivre, Literie, Glaces,

Laines à matelas, Plumes et Duvet.

— PRIZIOU AR GWELLA MARC'HAD —

An dud diwar ar meaz a vezo digemeret eus ar gwella

## ECOLE PIGIER

15 bis, rue de la Mairie — BREST

Première Ecole Pratique de Commerce fondée en Europe en 1850

Comptabilité commerciale — Tenue des Livres de Commerce  
Sténographie — Dactylographie

Cours le jour, le soir, et par correspondance

Programme remis ou envoyé gracieusement sur demande.

= GRAINES DE SEMENCE =

Téléph. 32 Landerneau  
C. C. postal Nantes 3137

## F. HILY

Télégr. Hily-Landerneau  
B. C. Brest 1377

16, Quai de Leon — 1 et 3, rue du Commerce

**LANDERNEAU**

GUIPAVAS

PLOUGASTEL-DAOULAS

Concessionnaire de la marque ci-contre

Exigez-la sur toutes graines  
vendues en paquets et prin-  
cipalement sur betterave,  
carotte blanche, rouge,  
jaune, Rutabaga, etc, etc.

**AU SEMEUR**



Construction en séries de la Merveilleuse petite BRABANT si connue

## “ L'EMMETTEUSE ”

Véritablement la Reine des Charrues



**E. BELBEC'H**

Ingénieur

Fondeur-constructeur

à

**LANDERNEAU**

Qualité unique BB, extra-résistante : 120, 135, 145 et 155 kilogr.



**E<sup>ST</sup> I**

---

**Feiz ha Breiz a zo daouzek gweneg ar peñ**

**BREST, IMPRIMERIE DE LA PRESSE LIBÉRALE, 4, RUE DU CHATEAU**

---

**LE GÉRANT FR. GEORGELIN**